

GİRİŞ

Bireyin yaşamını sürdürebilmesi uyum sağlayabilme yeteneğine bağlıdır. Bireyin gösterdiği uyum çabası, doğar doğmaz anne ile bebek arasında başlar, gelişimi boyunca okulda, arkadaş gruplarında, daha ileri yaşlarda da toplumsal kurumlarda devam eder. Ergenlik dönemi bireyin gelişim sürecinin en önemli evresini oluşturur ve bu döneme uyum sağlamak gelecekte sağlıklı bir dönem geçirmek için önemlidir.

Değerli öğrenciler, bu çalışma uyum düzeyi düşük olan ve olmayan lise öğrencilerinin aile işlevselliğinin belirlenmesi amacıyla yapılmaktadır. Bu araştırmada gizlilik önemli olup, isim vermeniz gerekmemektedir. Araştırmanın güvenilirliği açısından sorulara doğru yanıtlar vermeniz, uyum düzeylerinin ve aile işlevselliğinin belirlenmesinde bize yardımcı olacaktır.

Ergenlik dönemi 11 yaştan başlayıp, 21 yaşa kadar devam eder. Bu dönemin bir bölümünü kapsayan lise ve üniversite çağındaki ergenler üzerinde yapılan birçok çalışmada, ergenlerin çoğunun mutsuzluk, doyumsuzluk ve uyumsuzluk belirtileri gösterdiği anlaşılmıştır.

Bunun nedenleri arasında okuma olanaklarının kısıtlılığı, ergenlerin kendi ilgi ve yeteneklerinden çok ezbere bilgileri ölçen sınav ve eğitim sistemi, yüksek öğrenim ya da meslek seçimi konusunda endişeler; geleceğe güvensizlik, okul ve ailede özgürce düşünme ve davranabilme yetilerinin gelişmesine yardımcı olmayan öğretim ve eğitim geleneği, ekonomik baskılar ve başka birçok politik ve sosyokültürel etkenler sayılabilir.

Bu etkenlerin yanı sıra ergen; psikolojik anlamda bağımsızlığını kazanabilme, cinsel çatışmaları çözebilme, duygusal olgunluk kazanabilme, çevre ile dengeli ilişkiler kurabilme, boş zamanları etkin biçimde değerlendirecek olanakların olmaması, aile yapısındaki değişiklikler, yeterli sosyal destek alamama gibi çeşitli sorunlarla karşılaşır (Çakır,2002) Ergenlik dönemi, fiziksel gelişimin yanında, bağımsızlaşma çabaları ve aileden uzaklaşma gibi değişimlerin de yaşandığı bir dönem olarak dikkat çekmektedir. Ergenler de yaşadıkları dönemin özelliklerinden dolayı zaman zaman uyum sorunları yaşamaktadırlar.

Ergenin bu dönemi sağlıklı bir şekilde sürdürmesinde birçok etkenin yanı sıra aile ortamının da önemli bir etkisi olduğu bilinmektedir. Ailenin işlevlerini yerine getirip getirmemesi, bireyin uyum sürecinde etkili olmaktadır. Aile ve ergen birbirini tamamlayan iki unsurdur. Ergenin uyum bozukluğu yaşamasında birçok etken bulunmaktadır. Aile ergenin uyum bozukluğuna yol açmakla birlikte ergenlerinde kendi ailesinin işlevini olumsuz algılamaları söz konusudur. Sağlıksız aile işlevselliğinin bireyin uyum sürecinde etkili olduğu yapılan çalışmalarla gösterilmiştir. Bu çağın temel özellikleri; duygusal coşku ve taşkınlık, çabuk kurulan ve bozulan ilişkiler, kolay etkilenme, kişiliğinin sınırlarını aşma, toplum içinde sivrime, ilgi çekme, rol sahibi olma çabası biçiminde özetlenebilir.

Ergenin bu dönemi sağlıklı bir şekilde sürdürmesinde en önemli etkenin aile olduğu bilinmektedir. Aile, bireyin yaşamından doyum sağlamasında ve yaşadığı topluma uyum sağlayabilen bir birey olarak yetişmesinde önemli bir etkiye sahiptir. Sağlıklı bireyler, sağlıklı ve huzurlu aile ortamında yetişirler. Ailenin işlevlerini yerine getirip getirmemesi, bireyin uyum sürecinde etkili olmaktadır (Bostan 1993; Balcı 1999; Kulaksızoğlu 2004;Yavuzer 1998).

Ergenlerin ailelerinden ve arkadaşlarından aldıkları destek arttıkça problem çözme becerilerinin de arttığı görülmektedir. Yine algılanan aile desteği arttıkça ergenlerin uyum düzeylerinin yükseldiği, depresyon düzeylerinin düştüğü, ergenlerin aileleriyle olumlu ilişkilerinin sosyal uyumlarını olumlu etkilediği ve aileye olumlu bakmanın stres azaltıcı ve uyum sağlayıcı etkisi olduğu bildirilmiştir.

Aile işlevlerini sağlıksız algılayan öğrenciler okul başarısızlığı yaşamakta ve sigara içmek, düzensiz uyumak, yalnızlığı tercih etmek, içki içmek, internete yoğunlaşmak, zamansız ağlamak, TV izlemeye yoğunlaşmak, ilaç ve madde kullanmak gibi işlevsel olmayan başa çıkma mekanizmalarını daha fazla kullanmaktadırlar. Algılanan aile desteğiyle ruhsal problemler arasında negatif ilişki bulunduğu yönündeki araştırma bulguları aileden algılanan sosyal desteğin ne denli önemli olduğunu doğrular niteliktedir (Gündüz 2006; Türküm ve ark. 2005).

Toplum içinde yaşayan bireylerin psikolojik rahatsızlıklarının belirli ölçülebilir düzeyleri bulunmaktadır ve bu belirli düzeyin belirlenmesi için yapılan farklı psikolojik tarama testleri mevcuttur. Psikolojik rahatsızlıkların ve ruhsal hastalıkların belirlenmesinde önemli role sahip bu testlerden biri de Hacettepe kişilik Envanteridir. Bu tarama testi ile bireyin kişisel, sosyal ve genel uyum seviyeleri belirlenmektedir. Hacettepe kişilik Envanteri, bireydeki ruhsal bozukluğun seviyesinin belirlenmesi için kullanılır ve bu aşamanın ardından tedavi süreci başlar. Ancak **HKE** testi yalnızca rahatsızlığı bulunan kişilere değil, sağlıklı bireylere de tarama amacı ile uygulanabilir. Bu testin sonucunda bireyin psikolojik sağlık durumu tespit edilmektedir. Test aşamasında olumlu sonuç veren bireylerin ise herhangi bir psikolojik rahatsızlığının bulunmadığı belirlenir.

Hacettepe Kişilik Envanteri Prof Dr. İbrahim Ethem Özgüven tarafından bireylerin kişilik özellikleri ile kişisel, sosyal ve genel uyum düzeylerini ölçmek, klinik ve normal vak'aları teşhis etmek ve ruh sağlığı taramaları yapmak amacıyla geliştirilmiştir. Hacettepe Kişilik Envanteri'nin 1978 yılında birinci, 1982 yılında ikinci revizyonu yapılmış ve envanter 1993 yılında "**Hacettepe Kişilik Envanteri**" olarak yayınlanmıştır.

A. HACETTEPE KİŞİLİK ENVANTERİ (HKE)

HKE; bireysel, sözel ve gruba uygulama olmak üzere üç farklı biçimde uygulanabilmektedir. Bu araştırmada gruba uygulama biçimi kullanılmıştır.

a. KİŞİSEL UYUM(KU):

- 1) Kendini Gerçekleştirme (KG),
- 2) Duygusal Kararlılık (DK),
- 3) Nevrotik Eğilimler (NE),
- 4) Psikotik Belirtiler (PB)

b. SOSYAL UYUM(SU) :

- 1) Aile İlişkileri (Ai),
- 2) Sosyal ilişkiler (Si),
- 3) Sosyal Normlar (SN),
- 4) Antisosyal Eğilimler (AE)

KİŞİSEL UYUM(KU) ve **SOSYAL UYUM(SU)** alt ölçekleri, dördere tana olmak üzere toplam 8 alt ölçekten oluşmaktadır. İlerleyen bölümlerde bu 8 alt ölçekle ilgili detay verilecektir

A. ALT ÖLÇEKLERİN AÇIKLAMALARI

a. KİŞİSEL UYUM(KU)

1. KENDİNİ GERÇEKLEŞTİRME(KG)

Kendini gerçekleştirme puanı, kendini gerçekleştiren kişinin davranış özelliklerinden kendine güvenme, kendi yeteneklerinin farkında olma, kendi kendine karar verebilme, doğru bildiğini söyleyebilme, kabul edildiği ve bir işe yaradığı duygusu içinde olma gibi niteliklerle ilişkilidir (Özgüven İ.E, 1992). Kendini gerçekleştirme puanı yüksek olan kişiler kendine güvenen, yeteneklerinin farkında olan, kendi kendine karar verebilen, doğru bildiğini söyleyebilen, kabul edildiği ve bir işe yaradığı duygusu içinde olan bireylerdir. Puanın düşük olması ise, bireyin kendine güvensiz, kararsız, çekingen ve toplumda kabul edilmediği ve bir işe yaramadığı duygusu içinde olduğunu göstermektedir(Özgüven İ.E, 1992).

2. DUYGUSAL KARARLILIK(DK)

Duygusal kararlılık puanının yüksek oluşu, bireyin duygusal yönden kararlı oluşunu belirtir. Duygusal kararlılık puanı yüksek olan bireyler, genellikle kendine güvenen, az üzülen, alıngan olmama gibi özellikleri gösteren kişilerdir. Çoğu kez sakin ve huzurlu bireyler izlenimi verirler(Özgüven İ.E, 1992). Başkalarından pek az tavsiye isterler. Kendi kararlarını kendileri verme eğilimindedirler. Ortaya çıkan yeni ve yabancı durumlardan çekinmezler. Acil durumlarda etkili davranışlar gösterirler(Özgüven İ.E, 1992). Puanı düşük olan kişiler, genellikle gergin ve kaygılı olurlar. Sıkıntılı durumlarda gözyaşlarını tutamazlar. Karşılaştıkları yeni durumlarda ise ya korkak ve çekingen, ya da aşırı düzeyde atak ve kavgacı olabilirler.

3. NEVROTİK EĞİMLER(NE)

Nevrotik(kaygı, olumsuzluk, karamsarlık, huzursuzluk, depresif ruh hali ve kendinden şüphe duymaya neden olan duygu durum bozukluğu) belirtileri olan kişiler, kronik yorgunluk, baş ağrısı, uyuyamama, görme güçlükleri, iştahsızlık vb. çeşitli somatik belirtilerin birinden ya da birkaçından şikayetçidirler. Nevrotik kişiler, duygusal çatışmalarını genellikle fiziksel yollardan ifade etmektedirler.

Ayrıca, nevrotik eğilimler benliğini olduğu gibi kabul edememe, mükemmelliyeçi olma, eleştiriye açık olmama gibi davranışlarıda içerirler . Nevrotik eğilimler puanının yüksek bulunması, bu tür belirtilerin azlığını, düşük olması ise çokluğunu gösterir(Özgüven İ.E, 1992).

4. PSİKOTİK BELİRTİLER(PB)

Psikotik (kişinin gerçeği değerlendirememesi durumu) belirtiler puanı düşük olan bireylerde, insanlardan uzaklaşma ve yalnız kalmayı yeğleme eğilimi, dikkatini bir noktada toplama güçlüğü ve hayal kurma eğilimi gözlenir. Bu bireyler, alıngan ve aşırı duygusaldır. Kendilerine yönelik düşünceleri fazladır. Psikotik belirtiler puanının yüksek olması bireyin, insanlardan uzaklaşma, yalnız kalma, dikkatini toplayamama, sürekli hayal kurma gibi olumsuz kişilik özelliklerini göstermediğini ifade etmektedir(Özgüven İ.E, 1992).

b. 2. SOSYAL UYUM(SU)

1. AİLE İLİŞKİLERİ (Aİ)

Bu alt ölçekten elde edilen puan bireyin ailesi ile olan ilişkilerini yansıtır. Puanın yüksek bulunması kişinin anne babası ve kardeşleri ile dostça ve sağlıklı ilişkiler içinde olduğunu, ailesini sevdiğini, ailesi tarafından sevildiğini gösterir. Bu tür bireyler aile üyelerini normal ölçüler içinde kendilerinden isteklerde bulunan ancak belli düzeyde bağımsız olma hakkını onlara tanıyan kişiler olarak görürler. Zamanlarının çoğunu aileleri ile evde geçirirler ve birlikte etkinlik gösterirler. Aile ilişkileri puanının düşük bulunması ise bireyin ailesi ile olan ilişkilerinde karışıklık ve uyumsuzluk bulunduğuna işaret eder. Genellikle ana babası ve kardeşleri ile problemleri olan bireyler aile üyelerini çok otoriter bulurlar, onların kendilerinden çok fazla şey beklediklerini düşünürler. Çok zorunlu durumlar dışında evde olmaktan kaçınırlar, evden kaçma isteklerini sık sık ifade ederler.

2. SOSYAL İLİŞKİLER (Sİ)

Sosyal ilişkiler puanı bireyin diğer insanlarla olan ilişkilerinin niteliğini belirtir. Puanın yüksek oluşu sosyal olgunluk yönünden bireyin uyumlu ve sosyal becerilerinin yüksek düzeyde olduğuna işaret eder. Bu kişiler arkadaşları ve diğer yetişkin grupları içinde mutlu ve rahat bir görünüm verirler. Konuşmaktan hoşlanırlar ve başkalarının söylediklerine ilgi gösterirler. Başkalarını sever ve başkaları tarafından sevilirler. Topluluk içinde esnek bir tutum benimserler, kabul gören davranışlar sergilerler. Kendilerini sosyal durumlarda uygun şekilde idare etmesini bilirler. Sosyal ilişkiler puanının düşük olması ise bireyin sosyal beceriler ve sosyalleşme bakımından durgun olduğu anlamına gelir. Bu kişiler arkadaş ve yetişkin grupları içerisinde iken kendilerini mutlu ve rahat hissetmezler. Konuşmaktan ve başkaları ile bir arada olmaktan hoşlanmazlar. Dışarıdan gelen sosyal uyarıcılara tepki göstermede isteksiz hareket ederler ya da hiç tepki göstermezler.

3. SOSYAL NORMLAR (SN)

Sosyal normlar puanı uyulması zorunlu yasal durumlara olduğu kadar dikkate alınması gereken sosyal kural ve toplum değerlerine ve başkalarının haklarına saygılı olma bunun yanı sıra kendi istek ve gereksinimlerini de toplumla uzlaşarak, belli ölçülerde bağımsız olarak karşılama gibi davranışları ölçer. Sosyal normlar puanının yüksek olması bireyin başkalarının haklarını anlayışla karşıladığını, kişisel isteklerini grubun gereksinimlerine göre erteleyebildiğini ya da değiştirebildiğini gösterir. Bu kişiler toplumda neyin yanlış neyin doğru olarak kabul edildiğinin bilincindedirler.

4. ANTİSOSYAL EĞİMLER (AE)

Anti sosyal eğilimler puanının düşük olması bireyin anti sosyal eğilimlere sahip olduğunu gösterir. Anti sosyal eğilimleri olan kişiler genellikle sert, öfkeyle dolu, kavgacı, incitme isteği duyan, zor kullanmaya eğilimli, ölç alma duyguları içinde olan, saygısız bireylerdir.

Eşyalara özellikle başkalarının eşyalarına zarar vermekten, bilinçli olarak toplumsal normlara ters düşen davranışlarda bulunmaktan hoşlanırlar bu şekilde kişisel doyum sağlamaya çalışırlar. Anti sosyal eğilimler puanının yüksek olması bireyin belli ölçüler içinde bu tür eğilimleri olmadığına işaret eder.

B. HACETTEPE KİŞİLİK ENVANTERİ UYGULAMA KURALLARI

HKE bireysel, sözel ve gruba uygulama olmak üzere üç farklı biçimde uygulanabilmektedir. HKE ruh sağlığı ve uyum düzeyleri hakkında genel bir fikir edinmek, çeşitli kuruluşlar ve okullarda tarama yapmak amacıyla kullanılabilir. Bu çalışmada gruba uygulama biçimi kullanılmıştır. HKE ruh sağlığı ve uyum düzeyleri hakkında genel bir fikir edinmek, çeşitli kuruluşlar ve okullarda tarama yapmak amacıyla kullanılabilir. Bir grup veya toplumdaki bireylere götürülecek "koruyucu" veya "tedavi edici" ruh sağlığı hizmetlerine duyulan ihtiyacın ne olduğu hakkında sayısal veriler toplamak gerektiğinde HKE ile tarama yapılabilir (Özgüven İ.E. Hacettepe Kişilik Envanteri El Kitabı,1992).

Grupta puanları %25 yüzdeler norm ve altına düşen bireylerin toplam sayısı veya yüzdesi toplumda "tedavi edici" ruh sağlığı hizmet ihtiyacı, % 50 yüzdeler norm ve %25 yüzdeler norm arasında puan alanların sayısı veya yüzdesi yaklaşık olarak "koruyucu" ruh sağlığı hizmet ihtiyacı hakkında bilgi verebilir (Özgüven İ.E. 1992). Envanterin puanlaması yapılmadan önce, Bilmiyorum (B) ve Geçerlik (G) puanlarının elde edilmesinde fayda vardır. (B) puanı bireyin envanteri cevaplandırırken gerçek olarak kendisini yaşantıları doğrultusunda ifade edip etmediği, kendisini savunucu bir tutum içinde olup olmadığı yönünü kabaca ifade eden bir geçerlik puanıdır.

Boş bırakılan madde sayısı toplanarak elde edilmektedir. (B) puanının artması negatif olarak yorumlanmaktadır. Cevap kağıdındaki (B) puanının bir alt ölçekte 2 ve toplamda 8 ve daha fazlası olması halinde cevap kağıdı geçersiz sayılmalı ve puanlamaya dahil edilmemelidir.

(G) puanı bireyin envanteri dikkatli ve bilinçli bir iç görü ile cevaplandırıp cevaplandırmadığı, dikkatle her maddeyi okuyup incelemeyen cevap kağıdını doldurup doldurmadığı gibi envanteri doldurma davranışına ilişkin bir geçerlik puanıdır. Geçerlik puanının olabileceği maksimum değer 8'dir. Uygulamada, (G) puanının 5 ve daha aşağı olması halinde cevap kağıdı geçersiz sayılmakta ve puanlamaya dahil edilmemektedir. (G) puanının elde edilmesi için aynı şekilde işaretlenmiş olması gereken maddeler vardır. Tablodaki örneği inceleyiniz.

Tablo 1. Geçerlik(G) puanları ile ilgili maddeler

21-167	42-143	63-120	84-95	105-71	126-48	147-25	168-1
Bu maddeler cevap kağıdında aynı şekilde işaretlenmiş ise puan verilmeli, farklı ise puan verilmemelidir. Örneğin belirtilen soru numaraları bir birini tutuyorsa (EE veya HH) her soru için 1 puan verilir. Eğer soru çiftleri için (EH veya HE) farklı cevaplar verilerde sıfır(0) puan verilir. Tutmayan soru sayısı 5 ve üzerinde ise test iptal edilir.							

C. YÖNERGE VE PUANLAMA

HKE Envanterinde 168 tane (EK 1) EVET ya da HAYIR şeklinde cevaplandırılacak sorular vardır. Bu sorular çeşitli durumlarda sizin genellikle ne düşündüğünüz, nasıl duygulandığınız ve ne şekilde davranışta bulunduğunuz ile ilgilidir. Her soruyu cevaplandırırken önce sizin için cevabın Evet' mi Hayır' mı olduğunu kararlaştırınız, sonra da cevap kağıdında uygun yeri karalayarak işaretleyiniz. Cevaplandırmanın nasıl yapılacağını daha iyi anlamak için aşağıdaki tabloyu inceleyiniz

1. Geceleri sık sık rüya görür müsünüz?	EVET: ( ) HAYIR: (X)
2. Arkadaşlarınızdan memnun musunuz?	EVET: (X) HAYIR: ( )
1. Uygulanacak yaş grubu	14 yaş ve üstü
2. Uygulama süresi	Zaman sınırlaması yoktur

HKE'nin puanlanmasında alt ölçeklerde her doğru cevap için bir puan verilmelidir. Buna göre alt ölçeklerden alınabilecek maksimum ve minimum puanlar aşağıdaki şekilde gösterilmiştir.

D. HACETTEPE KİŞİLİK ENVANTERİ ÖLÇEKLERİNDEN ALINABİLECEK PUANLAR

Tablo 2. Hacettepe Kişilik Envanteri Ölçeklerinden Alınabilecek Puanlar

	Min-Max
Genel Uyum	0-160
Kişisel uyum	0-80
Sosyal uyum	0-80
Kendini gerçekleştirme	0-20
Duygusal kararlılık	0-20
Nevrotik eğilimler	0-20
Psikotik belirtiler	0-20
Aile ilişkisi	0-20
Sosyal ilişkiler	0-20
Sosyal normlar	0-20
Antisosyal eğilim	0-20

HKE toplam puanları olan “Kişisel Uyum”, “Sosyal Uyum” ve “Genel Uyum” puanlarını elde etmek için alt ölçek puanları toplanmalıdır. İlk dört alt ölçekten alınan puan toplanarak Kişisel Uyum , sonraki dört alt ölçekten alınan puan toplanarak Sosyal Uyum puanları elde edilir. Sekiz alt ölçeğe ilişkin puanlar toplanarak Genel Uyum puanları elde edilir(İlerleyen sayfalarda örnek verilecektir)

E. HKE'DE HANGİ MADDENİN HANGİ ALT ÖLÇEĞE AİT OLDUĞU VE SORULARIN DOĞRU CEVAPLARI

Tablo 3. HKE'DE Hangi Maddenin Hangi Alt Ölçeğe Ait Olduğu Ve Soruların Doğru C evapları

	E	H		E	H		E	H		E	H		E	H		E	H		E	H				
KG	1		x	22		x	43	x		64	x		85		x	106	x		127	x		148		x
	2	x		23		x	44	x		65	x		86		x	107		x	128		x	149		x
													87		x	108		x	129		x	150		x
DK	3		x	24		x	45		x	66		x	88		x	109		x	130		x	151		x
	4		x	25	x		46		x	67		x	89		x	110		x	131		x	152		x
	5		x	26		x	47		x	68		x												
NE	6		x	27		x	48		x	69		x	90		x	111		x	132		x	153		x
	7		x	28		x	49		x	70		x	91		x	112		x	133		x	154		x
													92	x		113		x	134		x	155		x
PB	8		x	29		x	50		x	71		x	93		x	114		x	135		x	156		x
	9		x	30		x	51		x	72		x	94		x	115		x	136	x		157		x
	10		x	31		x	52		x	73		x												
AI	11		x	32	x		53		x	74		x	95	x		116		x	137		x	158		x
	12	x		33	x		54		x	75		x	96		x	117		x	138		x	159	x	
													97		x	118		x	139		x	160		x
SI	13	x		34	x		55	x		76	x		98		x	119	x		140		x	161		x
	14		x	35	x		56	x		77	x		99		x	120		x	141	x		162	x	
	15	x		36	x		57		x	78	x													
SN	16	x		37		x	58	x		79	x		100	x		121	x		142	x		163		x
	17		x	38	x		59	x		80		x	101	x		122		x	143	x		164	x	
													102		x	123		x	144		x	165		x
AE	18		x	39		x	60		x	81		x	103		x	124		x	145		x	166		x
	19		x	40		x	61		x	82		x	104		x	125		x	146	x		167		x
	20		x	41		x	62		x	83	x													
G	21		x	42	x		63		x	84	x		105		x	126		x	147	x		168		x

F. ACETTEPE KİŞİLİK ENVANTERİ PUAN NORMLARI

Envanterden elde edilen puanlar “ham puan”lardır. Ham puanlar bireyin ölçülen nitelikler yönünden durumunun ne olduğu hakkında açık bir anlam ifade etmez. Bireyin aldığı puan bir referans grubuna göre karşılaştırıldığı zaman bir anlam kazanır. HKE’ne ilişkin bireysel puanların yorumlanması için “yüzdeler normları” geliştirilmiştir. Buna göre, çeşitli norm gruplarına ilişkin yüzdeler puanların kritik ve önemli değerleri verilmiştir. Bu amaçla yüzdeler puanların ortalamalarının ham puan karşılığı olan %50 (GU puanı karşılığı = 82) ve %75 (GU puanı karşılığı = 95) yüzdeler ile uyumsuzluk işareti olarak algılanan kritik bölgeyi oluşturan %25(GU puanı karşılığı = 70) yüzdeler verilmiştir. Aşağıdaki tabloyu inceleyiniz

Tablo 4. Hacettepe Kişilik Envanteri Yüzdeler Normlarının Ham Puan Karşılıkları

Yüzdeler Normları	KG	DK	NE	PB	AI	SI	SN	AE	KU	SU	GU
%75	12	11	12	12	13	13	13	12	43	52	95
%50	9	8	9	9	10	10	10	9	36	46	82
%25	6	5	6	6	7	7	7	6	30	40	70

HKE’den alınan puanların azalması uyum puanlarının düştüğü anlamına gelmektedir. Buna göre; %25’in karşılığı olan puanlar “uyumsuzluk” ucuna ilişkin “kritik bölgenin” üst sınırını göstermektedir. Bu sütundaki puanlarla, bunlardan daha düşük puan alanlar, o alt ölçeğin işaret ettiği nitelikler bakımından bazı uyum problemleri olabileceği olasılığını hatırlatmaktadır Aşağıda tabloyu inceleyiniz.

Araştırmacı Perman ALLABERDİYEV’in 2007 yılında Ankara il merkezindeki Ankara Gazi, ODTÜ, Hacettepe üniversitelerinde 2004-2005 eğitim- öğretim yılında lisans ve lisans üstü öğrenim gören 300 öğrenci üzerinde HKE ile ilgili yapmış olduğu çalışmadan elde edilen sonuçlar aşağıda tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5. Perman Allaberdiev’in Uyguladığı Hacettepe Kişilik Envanteri Puan ve Yüzdeleri

Adı ve Soyadı			Genel Sağlığı										
Doğum Tarihi			Test Tarihi	2007									
Cinsiyeti			Testi Veren	Perman Allaberdiev- Yüksek Lisans Tezi									
Medeni			Adres										
Sınıfı/Mesleği			Telefon										
	HKE ALT ÖLÇEKLERİ YÜZDELİK NORMLARI								HKE TOPLAM PUANLARI YÜZDELİK NORMLARI				
	SOSYAL UYUM				KİŞİSEL UYUM								
YÜZDELİK	KG	DK	ME	PB	AI	SI	SK	AE	YÜZDELİ	KU	SU	GU	YÜZDELİK
% 75									% 75	47	51	98	% 75
% 50									% 50	35	39	74	% 50
% 25									% 25	23	27	50	% 25
PUAN									PUAN				PUAN
H A M P U A N	20								20	H A M P U A N			
	19							19					
	18							18					
	17							17					
	16							16					
	15							15					
	.....							.....					
	2							2					
	1							1					

DEĞERLENDİRME

Araştırmacı Perman ALLABERDİYEV'in 2007 yılında Ankara il merkezindeki Ankara Gazi, ODTÜ, Hacettepe üniversitelerinde 2004-2005 eğitim- öğretim yılında lisans ve lisans üstü öğrenim gören 300 öğrenci üzerinde HKE ile ilgili yapmış olduğu çalışmadan elde edilen sonuçlar aşağıda açıklanmıştır(Tablo 4'teki veriler baz alınarak)

Tablo 5'ten de araştırmacı Perman ALLABERDİYEV'in HKE puanları şu şekildedir:

- a. % 75'in Kişisel Uyum Puanı 47, Sosyal Uyum Puanı 51, Genel Uyum Puanı 98'dir.

Oysa orijinali norm puanlar: Kişisel Uyum Puanı 43, Sosyal Uyum Puanı 52, Genel Uyum Puanı 95'dir.

Bu durumda Araştırmacı Perman ALLABERDİYEV'in çalışması sonucu elde ettiği puanlar ve yüzdeleri normal yüzdelerden daha yüksektir.

- b. %50'e Kişisel Uyum Puanı 35, Sosyal Uyum Puanı 39, Genel Uyum Puanı 74'tür.

Orijinal norm puanı ise: Kişisel Uyum Puanı 36, Sosyal Uyum Puanı 36, Genel Uyum Puanı 82'dir.

- c. %25'e Kişisel Uyum Puanı 23, Sosyal Uyum Puanı 27, Genel Uyum Puanı 50'di

Orijinal norm puanı ise %25'e Kişisel Uyum Puanı 30, Sosyal Uyum Puanı 40, Genel Uyum Puanı 70'dir.

Yukarıda verilen yüzdelerden %75'lik değer karşısındaki toplam puanlara ilişkin araştırmacı Perman ALLABERDİYEV'in HKE Genel Uyum Puanı 98'dir ve norm grubundaki bireylerin Genel Uyum Puanı 95'ten büyüktür.

%50 ise, puan dağılımlarının ORTANCA değerini temsil eder. Ortanca değer Hacettepe Kişilik Envanteri'nin uygulandığı gruptaki kişilerin, yarısı bu puanın üstünde ve diğer yansı altında kalacak şekilde dağılımı ikiye bölen puandır.

%25'lik dilim ise, çeşitli puanlara ilişkin norm isteklerinde dağılımın birinci dördlük alanının tavanını göstermektedir, %25'in karşılığı olan tablodaki ham puanlar uyumsuzluk boyutu göstergesinde UYUMSUZLUĞA ilişkin KRİTİK BÖLGE'Yİ gösterir. Kişisel ve sosyal uyum puanlarının alabileceği maksimum değer "80" ve genel uyum puanının alabileceği maksimum değer "160"tır.

Hacettepe Kişilik Envanteri'nden alınan ham puanları yorumlayabilmek için, üç toplam puanın "yüzdeler normları"nın karşılığı olan ham puanlar verilmiştir. %25, %50, %75 gibi. Bireyin puanının bu yüzdeler puanların "altında" , "üstünde" ya da "yakın" oluşlarına göre bireyin uyum düzeyi hakkında bilgi elde etmeyi sağlamaktadır.

DEĞERLENDİRMEDE BAZI GENEL ÖLÇÜTLER:

- Herhangi bir puanın, %75'inci yüzdeliğin karşılığı olan ham puanın üstünde veya bu puana yakın olması bireyin uyumlu davranışlara sahip olduğunun belirtisidir.
- Bireyin puanının ortanca puanın, yani %50'inci yüzdeliği gösteren ham puanın üstünde, ya da bu puana yakın olması, derece farkı ile bireyin uyumlu ve kabul edilebilir tutum ve davranışlar içinde olduğunun belirtisidir.
- Toplam puanın %25'inci yüzdeliği gösteren ham puanın altında veya bu puanlara yakın olması bireyin uyumsuz davranışlara sahip olması olasılığının bir belirtisidir. Hacettepe Kişilik Envanteri'nin soru formu ile yanıt kartı, EKLER Bölümü Ek 2'de verilmiştir.

B. AİLE DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ (ADÖ)

ADÖ, ABD'de Brown Üniversitesi ve Butler Hastanesi tarafından Aile Araştırma Programı çerçevesinde geliştirilmiş olup, ailenin işlevlerini hangi konularda yerine getirebildiğini belirleyen ve sorun alanlarını ortaya çıkaran bir ölçü aracıdır(16(Ek-1)).

ADÖ, ailenin yapısal ve örgütsel özelliğini ve aile üyeleri arasındaki etkileşimi, "sağlıklı" ve "sağlıksız" olarak ayırt edebilecek şekilde tanımlamıştır. ADÖ yedi alt grup ve toplam 60 maddeden oluşan 4'lü likert tipi bir ölçektir.

a. ALT BOYUTLARI

1. Problem Çözme,
2. İletişim,
3. Roller,

4. Duygusal Tepki Verebilme,
5. Gereken İlgiyi Gösterme,
6. Davranış Kontrolü,
7. Genel
8. İşlevlerdir.

Tüm maddelerde 1 en sağlıklı cevabı, 4 en sağlıksız cevabı temsil etmektedir. Bulut, 2.0'nin üzerindeki puan ortalamalarının aile işlevlerinde sağlıksızlığa doğru bir gidişin göstergesi olduğunu ifade etmiştir. Her bir boyutta o boyutun içerdiği maddelerin %40'ından fazlası cevapsız bırakılmış ise, ortalama puan hesaplanmaz ve o kişinin puanı geçersiz sayılır (Bulut 1990).

b. YEDİ ALT ÖLÇEĞİN OPERASYONEL TANIMLARI AŞAĞIDA BELİRTİLMİŞTİR:

1) PROBLEM ÇÖZME

Bu boyut ailenin etkili bir şekilde işlevlerinin yerine getirebileceği düzeyde maddi ve manevi sorunlarını çözme becerisi olarak açıklanmaktadır. Sorunun ortaya çıkmasından çözümlenmesine kadar olan dönemi kapsar.

2) İLETİŞİM

Aile üyeleri arasındaki bilgi alışverişi olarak tanımlanmaktadır. Burada ailenin etkili bir iletişim içinde olup olmadığı ölçülmektedir. Bu nedenle, üyeler arası sözlü iletişimin içeriğinin açık olup olmadığı, kişilerin söylemek istediklerini doğrudan ifade edip etmedikleri üzerinde durulmaktadır.

3) ROLLER

Roller, ailenin maddi ve manevi gereksinimlerini karşılayan davranış kalıplarıdır. Ailenin kaynaklarını kullanımı, bakıp büyütme, destekleme ve kişisel gelişim sağlama, aile sistemini idare etme gibi konularda bir davranış kalıbı geliştirip geliştirmedeği üzerinde odaklanmaktadır.

İlave olarak roller ile ilgili boyut, görevlerin belirgin ve eşit olarak üyelere dağılımı ile aile üyeleri tarafından sorumlu bir şekilde yerine getirilip getirilmemesini de içermektedir. Para, konut, giyim, yeme gibi maddi ihtiyaçların karşılanması rollere bağlı olarak ele alınmaktadır. Bu konuda işlevsel bir aile, çocukların ve anne-babanın bakımı, beslenme ve gelişmesini sağlayacak şekilde rollerini belirlemiş olan ailedir. İşlevler, para, sağlık gibi konularda kural koymayı ve karar vermeyi gerektirir (Bulut I. A,1990).

4) DUYGUSAL TEPKİ VEREBİLME

Aile üyelerinin her türlü uyarılar karşısında en uygun tepkiyi göstermesi anlamına gelmektedir. Burada sevgi, mutluluk, neşe gibi refah ifade eden duyguların yanında kızgınlık, üzüntü, korku gibi acil durumlar da içermektedir. Bir başka deyişle, bu işlevi yerine getirebilen bir ailede aile üyeleri, her türlü duyguyu ağırlıklı bir şekilde sözle ve hareketle ifade edebilir (Bulut I. A, 1990).

5) GEREKEN İLGIYI GÖSTERME

Aile üyelerinin birbirlerine gösterdiği ilgi, bakım ve sevgiyi içerir. En sağlıklı aileler, birbirleriyle orta derecede ilgilenirler. Az ya da çok ilgilenen aileler, bu konudaki işlevlerini yeterince yerine getiremiyorlar demektir. Çok ilgilenme, aile üyelerinin birbirlerine fazla bağımlı olduğunun, az ilgilenme ise birbirine az sevgi ve ilgi gösterdiklerinin belirleyicisidir (Bulut I. A, 1990).

6) DAVRANIŞ KONTROLÜ

Aile üyelerinin davranışlarına standart koyma ve disiplin sağlama biçimidir. Bu modelde psikolojik ve sosyal tehlike karşısındaki davranışlar değerlendirilir. Ayrıca kontrolün esnek, katı, serbest ve düzensiz oluşu da bu alt ölçekte ele alınmaktadır (Bulut I. A, 1990).

7) GENEL FONKSİYONLAR:

Yukarıda ifade edilen altı boyutu da kapsayacak şekilde bilgi toplamayı amaçlayan bir alt ölçektir. ADÖ 60 maddeden oluşur. Her madde aile yaşamına ilişkin olumlu ve olumsuz ifadelerin yer aldığı bir cümleden meydana gelmiştir.

Maddelerin bazıları sağlıklı işlevleri, bazıları sağlıksız işlevleri tanımlamaktadır. ADÖ’nde yer alan maddelerin alt ölçeklere ve sağlıklı/sağlıksız işlevleri gösterme durumuna göre dağılımı şekilde gösterilmiştir.

Tablo 6.. Aile Değerlendirme Ölçeği’nde Yer Alan Maddelerin Alt Ölçeklere ve Sağlıklı Sağlıksız İşlevleri Gösterme Durumuna Göre Dağılımı

	Problem Çözme	İletişim	Roller	Duygusal Tepki Verebilme	Gereken İlgiyi Gösterme	Davranış Kontrolü	Genel İşlevler
Sağlıklı İşlevleri Gösteren İfadeler	2,12,24, 38,50,60,	3,18,29, 43,59	10,30,40	49,57		20,32,55	6,16,26, 36
Sağlıksız İşlevleri Gösteren İfadeler		14,22,35, 52	4,8,15, 23,34,45, 53,58	9,19,28, 3,9	5,13,25, 33,37,42, 54	7,17,27, 44,47,48	1,11,21, 31,41,51

Aşağıda ADÖ Ölçeğini oluşturan her madde için “Aynen katılıyorum”, “Büyük ölçüde katılıyorum”, “Biraz katılıyorum”, “Hiç katılmıyorum” ifadelerinden biri kullanılmaktadır. Bunlar sağlıklılık ve sağlıksızlık gösteren ifadelerdir. Bazı maddelerde “Aynen katılıyorum” seçeneği sağlıklı aile işlevlerini gösterdiği halde, diğerinde “Hiç katılmıyorum” seçeneği sağlıklılık göstergesi olmaktadır. Örneğin, “Aynen katılıyorum” seçeneği 34 maddede sağlıksız aile işlevini, 26 maddede ise sağlıklı aile işlevini göstermektedir.

Tablo 7. Her madde için cevap seçenekleri ve aldıkları puan değerleri

Seçenekler	Puan
• Aynen Katılıyorum	1
• Büyük Ölçüde Katılıyorum	2
• Biraz Katılıyorum	3
• Hiç Katılmıyorum	4

Bu şekilde elde edilen puanların her alt boyut için toplanarak ortalaması alınır. Her bir boyutta o boyutun içerdiği maddelerin %40’ından fazlası cevapsız bırakılmış ise, ortalama puan hesaplanmaz ve o kişinin puanı geçersiz sayılır. Test uygulanan her kişi için yedi alt ölçek puanı elde edilmektedir.

Aile puanları ise bir ailedeki 12 yaş üzerinde bulunan ve ölçeği cevaplayan aile üyelerinin her alt ölçekten aldıkları puanların ortalaması alınarak bulunur. Ölçek puanları, 1.0 (sağlıklı) ile 4.0 (sağlıksız) arasında değişir. Bulut araştırmasında, her alt ölçek için hesaplanan puan ortalamaları 4.0’e yaklaştıkça o işlev açısından sağlıksızlığın arttığı yolunda bir yorum yapmakla beraber, sağlıklılığı ve sağlıksızlığı ayırt edecek bir puan saptama yoluna da gidildiğini belirtmiştir. En sağlıksız puanın 4.0 olduğuna göre, teorik olarak 2.0’nin sağlıklı ve sağlıksız işlevleri ayırt eden bir puan olabileceğini belirtmektedir. Ancak bu durumda en küçük puanın 1.0 olması nedeniyle sağlıksızlık alanının daha geniş tutulduğu göze çarpmaktadır. Bulut (1990) 2.0’nin üzerindeki puan ortalamalarının aile işlevlerinde sağlık-sızlığa doğru bir gidişin göstergesi olduğuna dikkati çekerek, teorik olarak, 2.0’nin ayırt edici bir sayı olarak kabul edildiğini ifade etmektedir.

Tablo 8. Öğrencilerin Aile İşlevini Algılama Puanlarının Dağılımı

	Min-Max	Ort±SD
Problem Çözme	1-4	1,98±0,63
İletişim	1-3,44	1,93±0,54
Roller	1,09-3,18	1,92±0,44
Duygusal tepki verme	1-4	1,93±0,64
Gereken ilgiyi gösterme	1-3,43	2,04±0,50
Davranış kontrolü	1-3,22	1,91±0,48
Genel işlevler	1-3,90	1,72±0,57

Tablo 8’de tüm grubun ADÖ’den aldıkları puanların dağılımı sunulmaktadır. Buna göre öğrenciler “Gereken İlgiyi Gösterme” alt boyutu dışında aile işlevlerini sağlıklılık yönünde algılamaktadırlar

Tablo 9. Öğrencilerin Hacettepe Kişilik Envanteri Puanları

	Min-Max	Ort±SD
Genel Uyum	54-148	100,29±18,67
Kişisel uyum	19-74	45,65±11,59
Sosyal uyum	32-77	54,64±8,78
Kendini gerçekleştirme	5-20	14,04±2,87
Duygusal kararlılık	2-19	9,92±3,62
Nevrotik eğilimler	1-19	11,31±3,83
Psikotik belirtiler	2-20	10,38±3,60
Aile ilişkisi	4-20	14,79±3,74
Sosyal ilişkiler	3-20	14,45±3,60
Sosyal normlar	5-20	13,49±2,69
Antisosyal eğilim	3-19	11,91±3,18

Tüm grubun HKE puan ortalamalarının dağılımı Tablo 9'da gösterilmiş olup Genel Uyum puanı 100.29 ± 18.67 'dir.

Öğrencilerin HKE'nden aldıkları puanları değerlendirdiğimizde öğrencilerin %16'sının uyum düzeyi düşük, %84'ünün ise düşük değildir. HKE normlarına göre tedavi edici ruh sağlığı uygulamalarına alınması gereken, %25 yüzdelerlik dilimin karşılığı olan 70 ve altında puan alan öğrencilerin oranı ise %5.45'dir.

Tablo 10. Uyum Puanı Düşük Olan ve Olmayan Öğrencilerin Aile İşlevlerini Algılamalarının Karşılaştırılması

ADÖ	Genel Uyum Puanı		“t”	“p”
	Düşük Ort±SD	Düşük Olmayan Ort±SD		
Problem çözme	2,39±0,59	1,90±0,60	t: 5.01	p< 0,001
İletişim	2,32±0,56	1,86±0,50	t: 5.51	p< 0,001
Roller	2,32±0,44	1,84±0,40	t: 7.01	p< 0,001
Duygusal tepki verme	2,31±0,64	1,85±0,61	t: 4.45	p< 0,001
Gereken ilgiyi gösterme	2,35±0,48	1,98±0,48	t: 4.68	p< 0,001
Davranış kontrolü	2,33±0,44	1,83±0,44	t: 6.89	p< 0,001
Genel işlevler	2,21±0,63	1,63±0,51	t: 6.69	p< 0,001

Tablo 10'da uyumu düşük olan ve olmayan öğrencilerin ADÖ puanları karşılaştırılmıştır. Buna göre uyum düzeyi düşük olanlar aile işlevlerini “sağlıksızlık” yönünde algılamakta, düşük olmayan öğrenciler “sağlıklılık” yönünde algılamaktadır.

ÖĞRENCİLERİN UYUM DÜZEYİ İLE AİLE İŞLEVLERİNİ ALGILAMA DURUMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Çalışmaya katılan tüm olguların uyum düzeyleri ve aile işlevlerini algılama durumları arasındaki ilişkiye bakıldığında tüm boyutlarda negatif yönlü bir ilişki bulunmuştur. Yani HKE puanı azaldıkça, ADÖ puanları artmakta ve öğrenciler aile işlevlerini “sağlıksızlık” yönünde algılamaktadırlar. Aile işlevleri boyutlarını ayrı ayrı ele aldığımızda;

a. PROBLEM ÇÖZME

1. Çalışmada, HKE'nin “Genel Uyum” boyutu ile ADÖ'nin “Problem Çözme” alt boyutu arasındaki ilişkiye bakıldığında negatif yönde bir ilişki bulunmuştur. Yani öğrencilerin genel uyum düzeyleri arttıkça, ailelerini sorunları çözme becerisi iyi olan aileler olarak algılamaktadırlar.

2. Çalışmada, HKE'nin “Kişisel Uyum” boyutu ile ADÖ'nin “Problem Çözme” alt boyutu arasındaki ilişkiye bakıldığında negatif yönde bir ilişki bulunmuştur. Yani öğrencilerin kişisel uyum düzeyleri arttıkça ailelerini sorunları çözme becerisi iyi olan aileler olarak algılamaktadırlar.

3. Çalışmada, HKE'nin "**Kendini Gerçekleştirme**" alt boyutu ile ADÖ'nin "**Problem Çözme**" alt boyutu arasındaki ilişkiye bakıldığında negatif yönde bir ilişki bulunmuştur. Yani kendine güvenme, yeteneklerinin farkında olma, kendi kendine karar verebilme, doğru bildiğini söyleme, bir işe yaradığı duygusu olma gibi özelliklerin düzeyi arttıkça; öğrenciler ailelerini sorunları çözme becerisi iyi olan aileler olarak algılamaktadırlar

4. Çalışmada, HKE'nin "**Duygusal Kararlılık**" alt boyutu ile ADÖ'nin "**Problem Çözme**" alt boyutu arasındaki ilişkiye bakıldığında negatif yönde bir ilişki bulunmuştur. Yani duygusal yönden kararlı olma, kendine güvenme, az üzülme, alıngan olmama gibi özelliklerin düzeyi arttıkça; öğrenciler ailelerini sorunları çözme becerisi iyi olan aileler olarak algılamaktadırlar

5. Çalışmada, HKE'nin "**Nevrotik Eğilimler**" alt boyutu ile ADÖ'nin "**Problem Çözme**" alt boyutu arasındaki ilişkiye bakıldığında negatif yönde bir ilişki bulunmuştur. Yani benliğini olduğu gibi kabul etme, mükemmeliyetçi olmama, eleştiriye açık olma düzeyleri arttıkça, öğrenciler ailelerini sorunları çözme becerisi iyi olan aileler olarak algılamaktadırlar.

6. Çalışmada, HKE'nin "**Psikotik Belirtiler**" alt boyutu ile ADÖ'nin "**Problem Çözme**" alt boyutu arasındaki ilişkiye bakıldığında negatif yönde bir ilişki bulunmuştur. Yani insanlardan uzaklaşma, yalnız kalma eğilimi, dikkatini toplamakta zorlanma ve hayal kurma eğilimi gibi psikotik belirtileri olmama düzeyleri arttıkça; öğrenciler ailelerini sorunları çözme becerisi iyi olan aileler olarak algılamaktadırlar.

7. Çalışmada, HKE'nin "**Sosyal Uyum**" boyutu ile ADÖ'nin "**Problem Çözme**" alt boyutu arasındaki ilişkiye bakıldığında negatif yönde bir ilişki bulunmuştur. Yani öğrencilerin sosyal uyum düzeyleri arttıkça, öğrenciler ailelerini sorunları çözme becerisi iyi olan aileler olarak algılamaktadırlar.

8. Çalışmada, HKE'nin "**Sosyal İlişkiler**" alt boyutu ile ADÖ'nin "**Problem Çözme**" alt boyutu arasındaki ilişkiye bakıldığında negatif yönde bir ilişki bulunmuştur. Yani uyumlu ve sosyal becerileri yüksek olma, grup içerisinde rahat davranma ve kabul görme, başkalarını sevme ve başkaları tarafından sevilme düzeyleri arttıkça; öğrenciler ailelerini sorunları çözme becerisi iyi olan aileler olarak algılamaktadırlar.

9. Çalışmada, HKE'nin "**Sosyal Normlar**" alt boyutu ile ADÖ'nin "**Problem Çözme**" alt boyutu arasındaki ilişkiye bakıldığında negatif yönde bir ilişki bulunmuştur. Yani başkalarının haklarını anlayışla karşılama, kişisel isteklerini grubun gereksinimlerine göre erteleyebilme veya değiştirebilme düzeyleri arttıkça; öğrenciler ailelerini sorunları çözme becerisi iyi olan aileler olarak algılamaktadırlar.

10. Çalışmada, HKE'nin "**Antisosyal Eğilim**" alt boyutu ile ADÖ'nin "**Problem Çözme**" alt boyutu arasındaki ilişkiye bakıldığında negatif yönde bir ilişki bulunmuştur. Yani antisosyal eğilimleri olmama; bilinçli olarak toplumsal normlara ters düşmeme, sert, öfkeli, kavgacı ve saygısız tutumlar göstermeme düzeyleri arttıkça; öğrenciler ailelerini sorunları çözme becerisi iyi olan aileler olarak algılamaktadırlar.

SONUÇ (PROBLEM ÇÖZME)

Gündüz araştırmasında ailede problem çözme işlevi sağlıksızlaştıkça; çocuklardaki somatik sorunlar, anksiyete/depresyon, sosyal sorunlar, düşünce sorunları, dikkat sorunları, suça yönelik davranışlar, saldırgan davranışlar, içe yönelim, dışa yönelim sorunları gibi uyum problemlerinin arttığını belirlemiştir.

Gündüz'ün bildirdiğine göre anne babanın anlayamadığı, aralarında süregelen kavgalar ve tartışmaların bulunduğu aile ortamında büyüyen çocuklar sürekli bir duygusal gerilim içinde bulunmakta ve akranlarına göre yoğun bir uyumsuzluk göstermektedir. Bu çocuklar güvensizlik, aşağılık, utangaçlık duygularını geliştirmekte; ya da saldırganlık, kavgacılık, düşmanlık, itaatsizlik gibi davranışlara sahip olmaktadır. Aile içinde sağlıklı problem çözme yöntemlerini öğrenemeyen çocuk, karşılaştığı sorun durumlarla baş edebilmeyi öğrenemeyeceği için duygusal ve davranışsal problemler geliştirmeye daha yatkın hale gelebilmektedir.

b. İLETİŞİM

1. Çalışmamızda, HKE'nin "**Genel Uyum**" boyutu ile ADÖ'nin "**İletişim**" alt boyutu arasındaki ilişkiye bakıldığında negatif yönde bir ilişki bulunmuştur. Yani öğrencilerin genel uyum düzeyleri arttıkça, ailelerini etkili iletişim sürdüren aileler olarak algılamaktadırlar.

2. Çalışmamızda, HKE 'nin "**Kişisel Uyum**" boyutu ile ADÖ 'nin "**İletişim**" alt boyutu arasındaki ilişkiye bakıldığında negatif yönde bir ilişki bulunmuştur. Yani öğrencilerin kişisel uyum düzeyleri arttıkça ailelerini etkili iletişim sürdüren aileler olarak algılamaktadırlar.

3. Çalışmamızda, HKE 'nin "**Kendini Gerçekleştirme**" alt boyutu ile ADÖ 'nin "**İletişim**" alt boyutu arasındaki ilişkiye bakıldığında negatif yönde bir ilişki bulunmuştur. Yani kendine güvenme, yeteneklerinin farkında olma, kendi kendine karar verebilme, doğru bildiğini söyleme, bir işe yaradığı duygusu olma düzeyleri arttıkça; öğrenciler ailelerini etkili iletişim sürdüren aileler olarak algılamaktadırlar.

4. Çalışmamızda, HKE 'nin "**Duygusal Kararlılık**" alt boyutu ile ADÖ 'nin "**İletişim**" alt boyutu arasındaki ilişkiye bakıldığında negatif yönde bir ilişki bulunmuştur. Yani duygusal yönden kararlı olma, kendine güvenme, az üzülmeye, alıngan olmama düzeyleri arttıkça; öğrenciler ailelerini etkili iletişim sürdüren aileler olarak algılamaktadırlar.

5. Çalışmamızda, HKE 'nin "**Nevrotik Eğilimler**" alt boyutu ile ADÖ 'nin "**İletişim**" alt boyutu arasındaki ilişkiye bakıldığında negatif yönde bir ilişki bulunmuştur. Yani benliğini olduğu gibi kabul etme, mükemmeliyetçi olmama leştiriyeye açık olma düzeyleri arttıkça, öğrenciler ailelerini etkili iletişim sürdüren aileler olarak algılamaktadırlar.

6. Çalışmamızda, HKE 'nin "**Psikotik Belirtiler**" alt boyutu ile ADÖ 'nin "**İletişim**" alt boyutu arasındaki ilişkiye bakıldığında negatif yönde bir ilişki bulunmuştur. Yani insanlardan uzaklaşma, yalnız kalma eğilimi, dikkatini toplamakta zorlanma ve hayal kurma eğilimi gibi psikotik belirtileri olmama düzeyleri arttıkça; öğrenciler ailelerini etkili iletişim sürdüren aileler olarak algılamaktadırlar.

7. Çalışmamızda, HKE 'nin "**Sosyal Uyum**" boyutu ile ADÖ 'nin "**İletişim**" alt boyutu arasındaki ilişkiye bakıldığında negatif yönde bir ilişki bulunmuştur. Yani öğrencilerin sosyal uyum düzeyleri arttıkça, öğrenciler ailelerini etkili iletişim sürdüren aileler olarak algılamaktadırlar.

8. Çalışmamızda, HKE 'nin "**Aile İlişkisi**" alt boyutu ile ADÖ 'nin "**İletişim**" alt boyutu arasındaki ilişkiye bakıldığında negatif yönde bir ilişki bulunmuştur. Yani anne babası ve kardeşleri ile dostça ve sağlıklı ilişkiler içinde olma, ailesini sevmeye ve ailesi tarafından sevilme düzeyleri arttıkça; öğrenciler ailelerini etkili iletişim sürdüren aileler olarak algılamaktadırlar.

9. Çalışmamızda, HKE 'nin "**Sosyal İlişkiler**" alt boyutu ile ADÖ 'nin "**İletişim**" alt boyutu arasındaki ilişkiye bakıldığında negatif yönde bir ilişki bulunmuştur. Yani uyumlu ve sosyal becerileri yüksek olma, grup içerisinde rahat davranma ve kabul görme, başkalarını sevmeye ve başkaları tarafından sevilme düzeyleri arttıkça; öğrenciler ailelerini etkili iletişim sürdüren aileler olarak algılamaktadırlar.

10. Çalışmamızda, HKE 'nin "**Sosyal Normlar**" alt boyutu ile ADÖ 'nin "**İletişim**" alt boyutu arasındaki ilişkiye bakıldığında negatif yönde bir ilişki bulunmuştur. Yani başkalarının haklarını anlayışla karşılama, kişisel isteklerini grubun gereksinimlerine göre erteleyebilme veya değiştirebilme düzeyleri arttıkça; öğrenciler ailelerini etkili iletişim sürdüren aileler olarak algılamaktadırlar.

11. Çalışmamızda, HKE 'nin "**Antisosyal Eğilim**" alt boyutu ile ADÖ 'nin "**İletişim**" alt boyutu arasındaki ilişkiye bakıldığında negatif yönde bir ilişki bulunmuştur. Yani antisosyal eğilimleri olmama; bilinçli olarak toplumsal normlara ters düşmeme, sert, öfkeli, kavgacı ve saygısız tutumlar göstermeme düzeyleri arttıkça; öğrenciler ailelerini etkili iletişim sürdüren aileler olarak algılamaktadırlar.

SONUÇ (İLERİŞİM)

Gündüz araştırmasında ailede iletişim işlevi sağlıksızlaştıkça; çocuklardaki sosyal içe dönüklük, somatik sorunlar, anksiyete/depresyon, sosyal sorunlar, düşünce sorunları, dikkat sorunları, suça yönelik davranışlar, saldırgan davranışlar, içe yönelim, dışa yönelim sorunları gibi uyum problemlerinin arttığını belirlemiştir. Gündüz'ün bildirdiğine göre aile içerisinde duygu, düşünce ve sorunlar açık ve direkt ifade edilemediğinde; ya bastırılmakta ya da dolaylı veya saldırgan yollarla ifade edilmektedir. Bu durum da aile bireylerinin yaşadıkları sorunların çözümlenememesine yol açacağı gibi, uyum sorunlarının ortaya çıkmasında önemli bir rol oynayabilmektedir. Balcıoğlu'nun bildirdiğine göre; sert ve otoriter bir baba, çocukta olumsuz tavırların oluşmasına, onun uyumsuz bir birey olmasına, hatta evden kaçma gibi antisosyal davranışlar göstermesine sebep olmaktadır.

c. ROLLER

1. Çalışmamızda, HKE 'nin "**Genel Uyum**" boyutu ile ADÖ 'nin "**Roller**" alt boyutu arasındaki ilişkiye bakıldığında negatif yönde bir ilişki bulunmuştur. Yani öğrencilerin genel uyum düzeyleri arttıkça, ailelerini aile içindeki görevleri belirgin ve eşit olarak üyelere dağılmış aileler olarak algılamaktadırlar.

2. Çalışmamızda, HKE 'nin "**Kişisel Uyum**" boyutu ile ADÖ 'nin "**Roller**" alt boyutu arasındaki ilişkiye bakıldığında negatif yönde bir ilişki bulunmuştur. Yani öğrencilerin kişisel uyum düzeyleri arttıkça, ailelerini aile içindeki görevleri belirgin ve eşit olarak üyelere dağılmış aileler olarak algılamaktadırlar.

3. Çalışmamızda, HKE 'nin "**Kendini Gerçekleştirme**" alt boyutu ile ADÖ 'nin "**Roller**" alt boyutu arasındaki ilişkiye bakıldığında negatif yönde bir ilişki bulunmuştur. Yani kendine güvenme, yeteneklerinin farkında olma, kendi kendine karar verebilme, doğru bildiğini söyleme, bir işe yaradığı duygusu olma düzeyleri arttıkça; öğrenciler ailelerini aile içindeki görevleri belirgin ve eşit olarak üyelere dağılmış aileler olarak algılamaktadırlar.

4. Çalışmamızda, HKE 'nin "**Duygusal Kararlılık**" alt boyutu ile ADÖ 'nin "**Roller**" alt boyutu arasındaki ilişkiye bakıldığında negatif yönde bir ilişki bulunmuştur. Yani duygusal yönden kararlı olma, kendine güvenme, az üzülmeye, alıngan olmama gibi özelliklerin düzeyi arttıkça; öğrenciler ailelerini aile içindeki görevleri belirgin ve eşit olarak üyelere dağılmış aileler olarak algılamaktadırlar.

5. Çalışmamızda, HKE 'nin "**Nevrotik Eğilimler**" alt boyutu ile ADÖ 'nin "**Roller**" alt boyutu arasındaki ilişkiye bakıldığında negatif yönde bir ilişki bulunmuştur. Yani benliğini olduğu gibi kabul etme, mükemmeliyetçi olmama, eleştiriye açık olma düzeyleri arttıkça, öğrenciler ailelerini aile içindeki görevleri belirgin ve eşit olarak üyelere dağılmış aileler olarak algılamaktadırlar.

6. Çalışmamızda, HKE 'nin "**Psikotik Belirtiler**" alt boyutu ile ADÖ 'nin "**Roller**" alt boyutu arasındaki ilişkiye bakıldığında negatif yönde bir ilişki bulunmuştur. Yani insanlardan uzaklaşma, yalnız kalma eğilimi, dikkatini toplamakta zorlanma ve hayal kurma eğilimi gibi psikotik belirtileri olmama düzeyleri arttıkça; öğrenciler ailelerini aile içindeki görevleri belirgin ve eşit olarak üyelere dağılmış aileler olarak algılamaktadırlar.

7. Çalışmamızda, HKE 'nin "**Aile İlişkisi**" alt boyutu ile ADÖ 'nin "**Roller**" alt boyutu arasındaki ilişkiye bakıldığında negatif yönde bir ilişki bulunmuştur. Yani anne babası ve kardeşleri ile dostça ve sağlıklı ilişkiler içinde olma, ailesini sevmeye ve ailesi tarafından sevilme düzeyleri arttıkça; öğrenciler ailelerini aile içindeki görevleri belirgin ve eşit olarak üyelere dağılmış aileler olarak algılamaktadırlar.

8. Çalışmamızda, HKE 'nin "**Sosyal İlişkiler**" alt boyutu ile ADÖ 'nin "**Roller**" alt boyutu arasındaki ilişkiye bakıldığında negatif yönde bir ilişki bulunmuştur. Yani uyumlu ve sosyal becerileri yüksek olma, grup içerisinde rahat davranma ve kabul görme, başkalarını sevmeye ve başkaları tarafından sevilme düzeyleri arttıkça; öğrenciler ailelerini aile içindeki görevleri belirgin ve eşit olarak üyelere dağılmış aileler olarak algılamaktadırlar.

9. Çalışmamızda, HKE 'nin "**Sosyal Normlar**" alt boyutu ile ADÖ 'nin "**Roller**" alt boyutu arasındaki ilişkiye bakıldığında negatif yönde bir ilişki bulunmuştur. Yani başkalarının haklarını anlayışla karşılama, kişisel isteklerini grubun gereksinimlerine göre erteleyebilme veya değiştirebilme düzeyleri arttıkça; öğrenciler ailelerini aile içindeki görevleri belirgin ve eşit olarak üyelere dağılmış aileler olarak algılamaktadırlar.

10. Çalışmamızda, HKE 'nin "**Antisosyal Eğilim**" alt boyutu ile ADÖ 'nin "**Roller**" alt boyutu arasındaki ilişkiye bakıldığında negatif yönde bir ilişki bulunmuştur. Yani antisosyal eğilimleri olmama; bilinçli olarak toplumsal normlara ters düşmeme, sert, öfkeli, kavgacı ve saygısız tutumlar göstermeme düzeyleri arttıkça; öğrenciler ailelerini aile içindeki görevleri belirgin ve eşit olarak üyelere dağılmış aileler olarak algılamaktadırlar.

SONUÇ (ROLLER) Gündüz araştırmasında ailede roller işlevi sağlıksızlaştıkça; çocuklardaki sosyal içe dönüklük, somatik sorunlar, anksiyete/depresyon, sosyal sorunlar, düşünce sorunları, dikkat sorunları, suça yönelik davranışlar, saldırgan davranışlar, cinsel sorunlar, içe yönelim, dışa yönelim sorunları gibi uyum problemlerinin arttığını belirlemiştir. Gündüz'ün bildirdiğine göre aşırı koruyucu ailelerde, görevler eşit ve belirgin biçimde aile üyeleri arasında dağıtılmadığı, çocuğun görevleri onun adına yerine getirildiği, her an başına olumsuz bir şey gelecekmeye gibi yaklaşıldığı için, çocukta kendine güven duygusu gelişmemekte, çocuk ya içe dönmekte ya da dışsallaştırma sorunlarını ortaya çıkarmaktadır.

Çocuğun hastalıkları aşırı abartıldığı, üzerine aşırı düşüldüğü için çocukta somatik sorunlar ortaya çıkabilmektedir. Aşırı koruyucu ailelerde çocuk bağımsız olarak karar verme ve girişimlerde bulunmada kendine güvensiz olmakta, ailesinin sevgi ve bağımlılığını yitireceği korkusu ile de aşırı kaygılı olmaktadır. Ailenin koruyucu tutumunun sonucu olarak, çocuk bağımlı, kendine güvensiz, kararsız, silik bir kişilik olmakta; aile içinde ve dışında sosyal uyum problemleri ortaya çıkabilmektedir.

d. DUYGUSAL TEPKİ VEREBİLME

1. Çalışmamızda,, HKE 'nin "**Genel Uyum**" boyutu ile ADÖ 'nin "**Duygusal Tepki Verebilme**" alt boyutu arasındaki ilişkiye bakıldığında negatif yönde bir ilişki bulunmuştur. Yani öğrencilerin genel uyum düzeyleri arttıkça, ailelerini her türlü duygunun ifade edilebildiği aileler olarak algılamaktadırlar.

2. Çalışmamızda, HKE 'nin "**Kişisel Uyum**" boyutu ile ADÖ 'nin "**Duygusal Tepki Verebilme**" alt boyutu arasındaki ilişkiye bakıldığında negatif yönde bir ilişki bulunmuştur. Yani öğrencilerin kişisel uyum düzeyleri arttıkça ailelerini her türlü duygunun ifade edilebildiği aileler olarak algılamaktadırlar.

3. Çalışmamızda, HKE 'nin "**Kendini Gerçekleştirme**" alt boyutu ile ADÖ 'nin "**Duygusal Tepki Verebilme**" alt boyutu arasındaki ilişkiye bakıldığında negatif yönde bir ilişki bulunmuştur. Yani kendine güvenme, yeteneklerinin farkında olma, kendi kendine karar verebilme, doğru bildiğini söyleme, bir işe yaradığı duygusu olma düzeyleri arttıkça; öğrenciler ailelerini her türlü duygunun ifade edilebildiği aileler olarak algılamaktadırlar.

4. Çalışmamızda, HKE 'nin "**Duygusal Kararlılık**" alt boyutu ile ADÖ 'nin "**Duygusal Tepki Verebilme**" alt boyutu arasındaki ilişkiye bakıldığında negatif yönde bir ilişki bulunmuştur. Yani duygusal yönden kararlı olma, kendine güvenme, az üzülmeye, alıngan olmama gibi özelliklerin düzeyi arttıkça; öğrenciler ailelerini her türlü duygunun ifade edilebildiği aileler olarak algılamaktadırlar.

5. Çalışmamızda, HKE 'nin "**Nevrotik Eğilimler**" alt boyutu ile ADÖ 'nin "**Duygusal Tepki Verebilme**" alt boyutu arasındaki ilişkiye bakıldığında negatif yönde bir ilişki bulunmuştur. Yani benliğini olduğu gibi kabul etme, mükemmeliyetçi olmama, eleştiriye açık olma düzeyleri arttıkça, öğrenciler ailelerini her türlü duygunun ifade edilebildiği aileler olarak algılamaktadırlar.

6. Çalışmamızda, HKE 'nin "**Psikotik Belirtiler**" alt boyutu ile ADÖ 'nin "**Duygusal Tepki Verebilme**" alt boyutu arasındaki ilişkiye bakıldığında negatif yönde bir ilişki bulunmuştur. Yani insanlardan uzaklaşma, yalnız kalma eğilimi, dikkatini toplamakta zorlanma ve hayal kurma eğilimi gibi psikotik belirtilere imama düzeyleri arttıkça; öğrenciler ailelerini her türlü duygunun ifade edilebildiği aileler olarak algılamaktadırlar .

7. Çalışmamızda, HKE 'nin "**Sosyal Uyum**" boyutu ile ADÖ 'nin "**Duygusal Tepki Verebilme**" alt boyutu arasındaki ilişkiye bakıldığında negatif yönde bir ilişki bulunmuştur. Yani öğrencilerin sosyal uyum düzeyleri arttıkça, öğrenciler ailelerini her türlü duygunun ifade edilebildiği aileler olarak algılamaktadırlar.

8. Çalışmamızda, HKE 'nin "**Aile İlişkisi**" alt boyutu ile ADÖ 'nin "**Duygusal Tepki Verebilme**" alt boyutu arasındaki ilişkiye bakıldığında negatif yönde bir ilişki bulunmuştur. Yani anne babası ve kardeşleri ile dostça ve sağlıklı ilişkiler içinde olma, ailesini sevmeye ve ailesi tarafından sevilme düzeyleri arttıkça; öğrenciler ailelerini her türlü duygunun ifade edilebildiği aileler olarak algılamaktadırlar .

9. Çalışmamızda, HKE 'nin "**Sosyal İlişkiler**" alt boyutu ile ADÖ 'nin "**Duygusal Tepki Verebilme**" alt boyutu arasındaki ilişkiye bakıldığında negatif yönde bir ilişki bulunmuştur. Yani uyumlu ve sosyal becerileri yüksek olma, grup içerisinde rahat davranma ve kabul görme, başkalarını sevmeye ve başkaları tarafından sevilme düzeyleri arttıkça; öğrenciler ailelerini her türlü duygunun ifade edilebildiği aileler olarak algılamaktadırlar.

10. Çalışmamızda, HKE 'nin "**Sosyal Normlar**" alt boyutu ile ADÖ 'nin "**Duygusal Tepki Verebilme**" alt boyutu arasındaki ilişkiye bakıldığında negatif yönde bir ilişki bulunmuştur. Yani başkalarının haklarını anlayışla karşılama, kişisel isteklerini grubun gereksinimlerine göre erteleyebilme veya değiştirebilme düzeyleri arttıkça; öğrenciler ailelerini her türlü duygunun ifade edilebildiği aileler olarak algılamaktadırlar.

11. Çalışmamızda, HKE 'nin "**Antisosyal Eğilim**" alt boyutu ile ADÖ 'nin "**Duygusal Tepki Verebilme**" alt boyutu arasındaki ilişkiye bakıldığında negatif yönde bir ilişki bulunmuştur.

Yani antisosyal eğilimleri olmama; bilinçli olarak toplumsal normlara ters düşmeme, sert, öfkeli, kavgacı ve saygısız tutumlar göstermeme düzeyleri arttıkça; öğrenciler ailelerini her türlü duygunun ifade edilebildiği aileler olarak algılamaktadırlar.

SONUÇ (DUYGUSAL TEPKİLER)

Gündüz araştırmasında ailede duygusal tepki verebilme işlevi sağlıksızlaştıkça; çocuklardaki sosyal içe dönüklük, anksiyete/depresyon, düşünce sorunları, dikkat sorunları, suça yönelik davranışlar, saldırgan davranışlar, cinsel sorunlar, içe yönelim, dışa yönelim sorunları gibi uyum problemlerinin arttığını belirlemiştir.

Gündüz'ün bildirdiğine göre "ruh sağlığı açısından tüm duyguların gerektiğinde yaşanıp, uygun yollarla ifadesi önemlidir. Ailede duygusal etkileşim azlığı, çocuğun diğerleri ile başarılı ilişkiler kuramamasına, bunun sonucunda da sosyal gelişiminde gecikme yaşanmasına ve saldırganlık gibi olumsuz davranışlar göstermesine neden olabilmektedir. Gündüz araştırmasında ailede duygusal tepki verebilme işlevi sağlıksızlaştıkça; çocuklardaki sosyal içe dönüklük, anksiyete/depresyon, düşünce sorunları, dikkat sorunları, suça yönelik davranışlar, saldırgan davranışlar, cinsel sorunlar, içe yönelim, dışa yönelim sorunları gibi uyum problemlerinin arttığını belirlemiştir. Gündüz'ün bildirdiğine göre "ruh sağlığı açısından tüm duyguların gerektiğinde yaşanıp, uygun yollarla ifadesi önemlidir. Ailede duygusal etkileşim azlığı, çocuğun diğerleri ile başarılı ilişkiler kuramamasına, bunun sonucunda da sosyal gelişiminde gecikme yaşanmasına ve saldırganlık gibi olumsuz davranışlar göstermesine neden olabilmektedir."

e. GEREKEN İLGİYİ GÖSTERME

1. Çalışmamızda,, HKE 'nin "Genel Uyum " boyutu ile ADÖ 'nin "Gereken İlgiiyi Gösterme" alt boyutu arasındaki ilişkiye bakıldığında negatif yönde bir ilişki bulunmuştur. Yani öğrenciler, genel uyum düzeyleri arttıkça, ailelerini aile üyelerinin birbirlerine yeterli düzeyde ilgi, bakım ve sevgi gösteren aileler olarak algılamaktadırlar.

2. Çalışmada, HKE 'nin "Kişisel Uyum " boyutu ile ADÖ 'nin "Gereken İlgiiyi Gösterme" alt boyutu arasındaki ilişkiye bakıldığında negatif yönde bir ilişki bulunmuştur. Yani öğrencilerin kişisel uyum düzeyleri arttıkça ailelerini aile üyelerinin birbirlerine yeterli düzeyde ilgi, bakım ve sevgi gösteren aileler olarak algılamaktadırlar

3. Çalışmada, HKE 'nin "Kendini Gerçekleştirme" alt boyutu ile ADÖ 'nin "Gereken İlgiiyi Gösterme" alt boyutu arasındaki ilişkiye bakıldığında negatif yönde bir ilişki bulunmuştur. Yani kendine güvenme, yeteneklerinin farkında olma, kendi kendine karar verebilme, doğru bildiğini söyleme, bir işe yaradığı duygusu olma düzeyleri arttıkça; öğrenciler ailelerini aile üyelerinin birbirlerine yeterli düzeyde ilgi, bakım ve sevgi gösteren aileler olarak algılamaktadırlar.

4. Çalışmada, HKE 'nin "Duygusal Kararlılık" alt boyutu ile ADÖ 'nin "Gereken İlgiiyi Gösterme" alt boyutu arasındaki ilişkiye bakıldığında negatif yönde bir ilişki bulunmuştur. Yani duygusal yönden kararlı olma, kendine güvenme, az üzülme, alıngan olmama gibi özelliklerin düzeyi arttıkça; öğrenciler ailelerini aile üyelerinin birbirlerine yeterli düzeyde ilgi, bakım ve sevgi gösteren aileler olarak algılamaktadırlar.

5. Çalışmada, HKE 'nin "Nevrotik Eğilimler" alt boyutu ile ADÖ 'nin "Gereken İlgiiyi Gösterme" alt boyutu arasındaki ilişkiye bakıldığında negatif yönde bir ilişki bulunmuştur. Yani benliğini olduğu gibi kabul etme, mükemmeliyetçi olmama, eleştiriye açık olma düzeyleri arttıkça, öğrenciler ailelerini aile üyelerinin birbirlerine yeterli düzeyde ilgi, bakım ve sevgi gösteren aileler olarak algılamaktadırlar

6. Çalışmada, HKE 'nin "Psikotik Belirtiler" alt boyutu ile ADÖ 'nin "Gereken İlgiiyi Gösterme" alt boyutu arasındaki ilişkiye bakıldığında negatif yönde bir ilişki bulunmuştur. Yani insanlardan uzaklaşma, yalnız kalma eğilimi, dikkatini toplamakta zorlanma ve hayal kurma eğilimi gibi psikotik belirtileri olmama düzeyleri arttıkça; öğrenciler ailelerini aile üyelerinin birbirlerine yeterli düzeyde ilgi, bakım ve sevgi gösteren aileler olarak algılamaktadırlar.

7. Çalışmada, HKE 'nin "Sosyal Uyum " boyutu ile ADÖ 'nin "Gereken İlgiiyi Gösterme" alt boyutu arasındaki ilişkiye bakıldığında negatif yönde bir ilişki bulunmuştur. Yani öğrencilerin sosyal uyum düzeyleri arttıkça, öğrenciler ailelerini aile üyelerinin birbirlerine yeterli düzeyde ilgi, bakım ve sevgi gösteren aileler olarak algılamaktadırlar.

8. Çalışmada, HKE 'nin "Aile İlişkisi" alt boyutu ile ADÖ 'nin "Gereken İlgiiyi Gösterme" alt boyutu arasındaki ilişkiye bakıldığında negatif yönde bir ilişki bulunmuştur.

Yani anne babası ve kardeşleri ile dostça ve sağlıklı ilişkiler içinde olma, ailesini sevme ve ailesi tarafından sevilme düzeyleri arttıkça; öğrenciler ailelerini aile üyelerinin birbirlerine yeterli düzeyde ilgi, bakım ve sevgi gösteren aileler olarak algılamaktadırlar .

9. Çalışmada, HKE 'nin "Sosyal İlişkiler" alt boyutu ile ADÖ 'nin "Gereken İlgiyi Gösterme" alt boyutu arasındaki ilişkiye bakıldığında negatif yönde bir ilişki bulunmuştur. Yani uyumlu ve sosyal becerileri yüksek olma, grup içerisinde rahat davranma ve kabul görme, başkalarını sevme ve başkaları tarafından sevilme düzeyleri arttıkça; öğrenciler ailelerini aile üyelerinin birbirlerine yeterli düzeyde ilgi, bakım ve sevgi gösteren aileler olarak algılamaktadırlar.

10. Çalışmada, HKE 'nin "Sosyal Normlar" alt boyutu ile ADÖ 'nin "Gereken İlgiyi Gösterme" alt boyutu arasındaki ilişkiye bakıldığında negatif yönde bir ilişki bulunmuştur. Yani başkalarının haklarını anlayışla karşılama, kişisel isteklerini grubun gereksinimlerine göre erteleyebilme veya değiştirebilme düzeyleri arttıkça; öğrenciler ailelerini aile üyelerinin birbirlerine yeterli düzeyde ilgi, bakım ve sevgi gösteren aileler olarak algılamaktadırlar

11. Çalışmada, HKE 'nin "Antisosyal Eğilim" alt boyutu ile ADÖ 'nin "Gereken İlgiyi Gösterme" alt boyutu arasındaki ilişkiye bakıldığında negatif yönde bir ilişki bulunmuştur. Yani antisosyal eğilimleri olmama; bilinçli olarak toplumsal normlara ters düşmeme, sert, öfkeli, kavgacı ve saygısız tutumlar göstermeme düzeyleri arttıkça; öğrenciler ailelerini aile üyelerinin birbirlerine yeterli düzeyde ilgi, bakım ve sevgi gösteren aileler olarak algılamaktadırlar.

SONUÇ (GEREKEN İLGIYİ GÖSTERME)

Gündüz araştırmasında ailede gereken ilgiyi gösterme işlevi sağlıksızlaştıkça; çocuklarda sosyal içe dönüklük, somatik sorunlar, anksiyete/depresyon, sosyal sorunlar, düşünce sorunları, dikkat sorunları, suça yönelik davranışlar, saldırgan davranışlar, cinsel sorunlar, içe yönelim, dışa yönelim sorunları gibi uyum problemlerinin arttığını belirlemiştir. Gündüz'ün bildirdiğine göre "koruyucu tutumun olduğu ailelerde, anne baba çocukları ile aşırı düzeyde ilgilenmekte ve onlarla ilgili her şeyi kendileri yapmak istemektedirler. Çocuklarını gereğinden fazla denetleyerek çocuklarının bireysel ve bağımsız yaşantılarına olanak vermemektedirler. Koruyucu tutumun hakim olduğu ailelerde gereken ilgiyi gösterme işlevi sağlıksızdır. Çocuğa karşı aşırı ilgi ve düşkünlük, çocuğun yalnızca kendisi ile ilgilenerek, yaşam savaşıdan kaçmasına, onu koruyan kişiler olmadığında kendini açıkta ve yalnız hissetmesine neden olmaktadır. Aşırı himaye edilen çocuklar, yalnızlıktan korkmakta, sürekli olarak terk edilme korkuları içinde olmaktadır. Anne babalarına uzun süre bağlı kaldıkları için, başkalarıyla yakın ilişki kuramamaktadırlar. İlgisiz anne baba tutumunda; anne baba çocuklarının yaşantısı ile ilgilenmemekte, çocuğun davranışlarını kontrol etmemekte, çocuğun temel ihtiyaçlarına duyarsız kalarak onu ihmal etmektedirler. Ailenin ilgisiz tutumunun sonucu olarak çocukta kızgın, saldırgan, kavgacı ya da içe dönük, bastırılmış bir kişilik ortaya çıkabilmektedir. İlgisiz tutumun hakim olduğu ailelerde gereken ilgiyi gösterme işlevi sağlıksız olmaktadır.

f. DAVRANIŞ KONTROLÜ

1. Çalışmada, HKE 'nin "Genel Uyum " boyutu ile ADÖ 'nin "Davranış Kontrolü" alt boyutu arasındaki ilişkiye bakıldığında negatif yönde bir ilişki bulunmuştur. Yani öğrenciler, genel uyum düzeyleri arttıkça, ailelerini üyelerinin davranışlarına standart koyma ve disiplin sağlama yönünden yeterli aileler olarak algılamaktadırlar.

2. Çalışmada, HKE 'nin "Kişisel Uyum " boyutu ile ADÖ 'nin "Davranış Kontrolü" alt boyutu arasındaki ilişkiye bakıldığında negatif yönde bir ilişki bulunmuştur. Yani öğrencilerin kişisel uyum düzeyleri arttıkça ailelerini üyelerinin davranışlarına standart koyma ve disiplin sağlama yönünden yeterli aileler olarak algılamaktadırlar.

3. Çalışmada, HKE 'nin "Kendini Gerçekleştirme" alt boyutu ile ADÖ 'nin "Davranış Kontrolü" alt boyutu arasındaki ilişkiye bakıldığında negatif yönde bir ilişki bulunmuştur. Yani kendine güvenme, yeteneklerinin farkında olma, kendi kendine karar verebilme, doğru bildiğini söyleme, bir işe yaradığı duygusu olma düzeyleri arttıkça; öğrenciler ailelerini üyelerinin davranışlarına standart koyma ve disiplin sağlama yönünden yeterli aileler olarak algılamaktadırlar.

4. Çalışmada, HKE 'nin "Duygusal Kararlılık" alt boyutu ile ADÖ 'nin "Davranış Kontrolü" alt boyutu arasındaki ilişkiye bakıldığında negatif yönde bir ilişki bulunmuştur.

Yani duygusal yönden kararlı olma, kendine güvenme, az üzülme, alıngan olmama gibi özelliklerin düzeyi arttıkça; öğrenciler ailelerini üyelerinin davranışlarına standart koyma ve disiplin sağlama yönünden yeterli aileler olarak algılamaktadırlar.

5. Çalışmada, HKE 'nin "**Nevrotik Eğilimler**" alt boyutu ile ADÖ 'nin "**Davranış Kontrolü**" alt boyutu arasındaki ilişkiye bakıldığında negatif yönde bir ilişki bulunmuştur. Yani benliğini olduğu gibi kabul etme, mükemmeliyetçi olmama, eleştiriye açık olma düzeyleri arttıkça, öğrenciler ailelerini üyelerinin davranışlarına standart koyma ve disiplin sağlama yönünden yeterli aileler olarak algılamaktadırlar.

6. Çalışmamızda, HKE 'nin "**Psikotik Belirtiler**" alt boyutu ile ADÖ 'nin "**Davranış Kontrolü**" alt boyutu arasındaki ilişkiye bakıldığında negatif yönde bir ilişki bulunmuştur. Yani insanlardan uzaklaşma, yalnız kalma eğilimi, dikkatini toplamakta zorlanma ve hayal kurma eğilimi gibi psikotik belirtileri olmama düzeyleri arttıkça; öğrenciler ailelerini üyelerinin davranışlarına standart koyma ve disiplin sağlama yönünden yeterli aileler olarak algılamaktadırlar .

7. Çalışmada, HKE 'nin "**Sosyal Uyum**" boyutu ile ADÖ 'nin "**Davranış Kontrolü**" alt boyutu arasındaki ilişkiye bakıldığında negatif yönde bir ilişki bulunmuştur. Yani öğrencilerin sosyal uyum düzeyleri arttıkça, öğrenciler ailelerini üyelerinin davranışlarına standart koyma ve disiplin sağlama yönünden yeterli aileler olarak algılamaktadırlar.

8. Çalışmada, HKE 'nin "**Aile İlişkisi**" alt boyutu ile ADÖ 'nin "**Davranış Kontrolü**" alt boyutu arasındaki ilişkiye bakıldığında negatif yönde bir ilişki bulunmuştur. Yani anne babası ve kardeşleri ile dostça ve sağlıklı ilişkiler içinde olma, ailesini sevme ve ailesi tarafından sevilme düzeyleri arttıkça; öğrenciler ailelerini üyelerinin davranışlarına standart koyma ve disiplin sağlama yönünden yeterli aileler olarak algılamaktadırlar.

9. Çalışmada, HKE 'nin "**Sosyal İlişkiler**" alt boyutu ile ADÖ 'nin "**Davranış Kontrolü**" alt boyutu arasındaki ilişkiye bakıldığında negatif yönde bir ilişki bulunmuştur. Yani uyumlu ve sosyal becerileri yüksek olma, grup içerisinde rahat davrama ve kabul görme, başkalarını sevme ve başkaları tarafından sevilme düzeyleri arttıkça; öğrenciler ailelerini üyelerinin davranışlarına standart koyma ve disiplin sağlama yönünden yeterli aileler olarak algılamaktadırlar.

10. Çalışmada, HKE 'nin "**Sosyal Normlar**" alt boyutu ile ADÖ 'nin "**Davranış Kontrolü**" alt boyutu arasındaki ilişkiye bakıldığında negatif yönde bir ilişki bulunmuştur. Yani başkalarının haklarını anlayışla karşılama, kişisel isteklerini grubun gereksinimlerine göre erteleyebilme veya değiştirebilme düzeyleri arttıkça; öğrenciler ailelerini üyelerinin davranışlarına standart koyma ve disiplin sağlama yönünden yeterli aileler olarak algılamaktadırlar.

11. Çalışmada, HKE 'nin "**Antisosyal Eğilim**" alt boyutu ile ADÖ 'nin "**Davranış Kontrolü**" alt boyutu arasındaki ilişkiye bakıldığında negatif yönde bir ilişki bulunmuştur. Yani antisosyal eğilimleri olmama; bilinçli olarak toplumsal normlara ters düşmeme, sert, öfkeli, kavgacı ve saygısız tutumlar göstermeme düzeyleri arttıkça; öğrenciler ailelerini üyelerinin davranışlarına standart koyma ve disiplin sağlama yönünden yeterli aileler olarak algılamaktadırlar.

SONUÇ (DAVRANIŞ KONTROLÜ)

Gündüz araştırmasında ailede davranış kontrolü işlevi sağlıksızlaştıkça; çocuklarda somatik sorunlar, anksiyete/depresyon, düşünce sorunları, dikkat sorunları, suça yönelik davranışlar, saldırgan davranışlar, içe yönelim, dışa yönelim sorunları gibi uyum problemlerinin arttığını belirlemiştir. Gündüz'ün bildirdiğine göre davranış kontrolü işlevi sağlıksız olan ailelerde; aşırı gevşek disiplin uygulanarak, evde çocukların egemenliğinin kabul edilmesi; bu çocukların anne ve babalarına hükmedip, onlara çok az saygı göstermelerine ve zamanla anne baba ile yetinmeyip ev dışındaki kimselere de egemen olmanın yollarını aramalarına yol açabilmektedir. Bu çocukların ev içinde ve ev dışında çok düşük bir sosyal uyum göstermelerinin nedeni; anne baba tarafından dürtülerini rahatça dışa dökmelerine izin verilmesinin denetimsiz davranışların oluşmasına yol açmış olmasıdır.

Aşırı sert ve otoriter disiplin yöntemi, yani aile de davranış kontrolü işlevinin katı oluşu, olumsuz ve itaatsiz çocukların yetişmesine neden olmaktadır. Çocukların bu olumsuz davranışları da, anne baba çocuk ilişkisinin daha da bozulmasına yol açmaktadır. Bu karşılıklı etkileşim de çocukların uyum problemlerinin artmasına, devamına yol açabilmektedir

g. GENEL İŞLEVLER

1. Çalışmada, HKE 'nin "**Genel Uyum**" boyutu ile ADÖ 'nin "**Genel İşlevler**" alt boyutu arasındaki ilişkiye bakıldığında negatif yönde bir ilişki bulunmuştur. Yani öğrenciler, genel uyum düzeyleri arttıkça, ailelerini genel işlevlerini yerine getirme bakımından yeterli aileler olarak algılamaktadırlar.

2. Çalışmada, HKE 'nin "**Kişisel Uyum**" boyutu ile ADÖ 'nin "**Genel İşlevler**" alt boyutu arasındaki ilişkiye bakıldığında negatif yönde bir ilişki bulunmuştur. Yani öğrencilerin kişisel uyum düzeyleri arttıkça ailelerini genel işlevlerini yerine getirme bakımından yeterli aileler olarak algılamaktadırlar.

3. Çalışmada, HKE 'nin "**Duygusal Kararlılık**" alt boyutu ile ADÖ 'nin "**Genel İşlevler**" alt boyutu arasındaki ilişkiye bakıldığında, negatif yönde bir ilişki bulunmuştur. Yani duygusal yönden kararlı olma, kendine güvenme, az üzülme, alıngan olmama gibi özelliklerin düzeyi arttıkça; öğrenciler ailelerini genel işlevlerini yerine getirme bakımından yeterli aileler olarak algılamaktadırlar .

4. Çalışmada, HKE 'nin "**Nevrotik Eğilimler**" alt boyutu ile ADÖ 'nin "**Genel İşlevler**" alt boyutu arasındaki ilişkiye bakıldığında negatif yönde bir ilişki bulunmuştur. Yani benliğini olduğu gibi kabul etme, mükemmeliyetçi olmama, eleştiriye açık olma düzeyleri arttıkça, öğrenciler ailelerini genel işlevlerini yerine getirme bakımından yeterli aileler olarak algılamaktadırlar .

5. Çalışmada, HKE 'nin "**Psikotik Belirtiler**" alt boyutu ile ADÖ 'nin "**Genel İşlevler**" alt boyutu arasındaki ilişkiye bakıldığında negatif yönde bir ilişki bulunmuştur. Yani insanlardan uzaklaşma, yalnız kalma eğilimi, dikkatini toplamakta zorlanma ve hayal kurma eğilimi gibi psikotik belirtileri olmama düzeyleri arttıkça; öğrenciler ailelerini genel işlevlerini yerine getirme bakımından yeterli aileler olarak algılamaktadırlar.

6. Çalışmada, HKE 'nin "**Sosyal Uyum**" boyutu ile ADÖ 'nin "**Genel İşlevler**" alt boyutu arasındaki ilişkiye bakıldığında negatif yönde bir ilişki bulunmuştur. Yani öğrencilerin sosyal uyum düzeyleri arttıkça, öğrenciler ailelerini genel işlevlerini yerine getirme bakımından yeterli aileler olarak algılamaktadırlar.

7. Çalışmada, HKE 'nin "**Aile İlişkisi**" alt boyutu ile ADÖ 'nin "**Genel İşlevler**" alt boyutu arasındaki ilişkiye bakıldığında negatif yönde bir ilişki bulunmuştur. Yani anne babası ve kardeşleri ile dostça ve sağlıklı ilişkiler içinde olma, ailesini sevmeye ve ailesi tarafından sevilme düzeyleri arttıkça; öğrenciler ailelerini genel işlevlerini yerine getirme bakımından yeterli aileler olarak algılamaktadırlar.

8. Çalışmada, HKE 'nin "**Sosyal İlişkiler**" alt boyutu ile ADÖ 'nin "**Genel İşlevler**" alt boyutu arasındaki ilişkiye bakıldığında negatif yönde bir ilişki bulunmuştur. Yani uyumlu ve sosyal becerileri yüksek olma, grup içerisinde rahat davranma ve kabul görme, başkalarını sevmeye ve başkaları tarafından sevilme düzeyleri arttıkça; öğrenciler ailelerini genel işlevlerini yerine getirme bakımından yeterli aileler olarak algılamaktadırlar.

9. Çalışmada, HKE 'nin "**Sosyal Normlar**" alt boyutu ile ADÖ 'nin "**Genel İşlevler**" alt boyutu arasındaki ilişkiye bakıldığında negatif yönde bir ilişki bulunmuştur. Yani başkalarının haklarını anlayışla karşılama, kişisel isteklerini grubun gereksinimlerine göre erteleyebilme veya değiştirebilme düzeyleri arttıkça; öğrenciler ailelerini genel işlevlerini yerine getirme bakımından yeterli aileler olarak algılamaktadırlar.

10. Çalışmada, HKE 'nin "**Antisosyal Eğilim**" alt boyutu ile ADÖ 'nin "**Genel İşlevler**" alt boyutu arasındaki ilişkiye bakıldığında negatif yönde bir ilişki bulunmuştur. Yani antisosyal eğilimleri olmama; bilinçli olarak toplumsal normlara ters düşmeme, sert, öfkeli, kavgacı ve saygısız tutumlar göstermeme düzeyleri arttıkça; öğrenciler ailelerini genel işlevlerini yerine getirme bakımından yeterli aileler olarak algılamaktadırlar.

SONUÇ (GENEL İŞLEVLER)

Gündüz araştırmasında ailede genel işlevler sağlıksızlaştıkça; çocuklarda sosyal içe dönüklük, somatik sorunlar, anksiyete/depresyon, sosyal sorunlar, düşünce sorunları, dikkat sorunları, suça yönelik davranışlar, saldırgan davranışlar, içe yönelim, dışa yönelim sorunları gibi uyum problemlerinin arttığı belirlenmiştir. Bu veriler bizim sonuçlarımızı destekler niteliktedir. Nazlı kaynak çocuk ve gençlerde görülen psikiyatrik rahatsızlıkların en önemli nedenlerinden birinin aile yapısındaki sağlıksız etkenlerin varlığı olduğunu belirtmektedir. Yapılan araştırmalar, aile ortamının sağlıklı olup olmasının aile üyelerinin ruh sağlığı üzerinde büyük rol oynadığını göstermektedir.

Bununla birlikte, aile ve ergen sürekli bir etkileşim içindedir ve birbirlerini olumlu ya da olumsuz olarak etkilerler. Aile ergenin uyum sağlamasında etkili olan faktörlerden biridir. Ancak ergenin uyumunu etkileyen başka faktörlerde bulunmaktadır. Bu nedenle aile sağlıklı olsa da ergen aileyi sağlıklı olarak algılayabilir. Çalışmamızda ailenin sağlıklı olup olmadığı araştırılmamış, sadece ergenin aileyi nasıl algıladığına bakılmıştır. Ergenin uyumunu etkileyen diğer faktörlerle birlikte aile işlevlerinin değerlendirildiği ve ailenin sağlıklı olup olmadığının araştırıldığı çalışmalar yapılmalıdır. Bireyin ergenlik döneminde yaşadığı kimlik bunalımını sağlıklı bir şekilde atlatarak, olumlu kişilik özellikleri geliştirmesinde en büyük görev aileye düşmektedir. Toplum ruh sağlığı hemşiresinin görevi ise; aileyi sağlıklı özellikler geliştirme yönünden desteklemektir. Ayrıca ergende uyum sorunlarına neden olan diğer etkenleride ortaya çıkararak ergene yaklaşımda bulunmak toplum ruh sağlığı hemşiresinin işlevlerinden biridir⁶¹. Toplum sağlığının yükseltilebilmesi için bireyin ailesi ve çevresiyle bir bütün olarak ele alınması, sağlık sorunları incelenirken diğer aile bireylerinin ve çevrenin göz önünde bulundurulması zorunludur.

Çalışmada, ailenin ergenler tarafından sağlıklı olarak algılanmasının uyum düzeyini azalttığı bulunmuştur. Ancak çalışma belli bir grubu kapsadığı için genellenemez. Sosyal uyum üzerindeki çalışmalar, ailenin çocuk üzerindeki ilk etkilerinin son derece önemli olduğunu kanıtlamıştır. Çocuğun aile üyeleri ile olan ilişkileri, diğer bireylere, nesnelere ve tüm yaşama karşı aldığı tavırlar, benimsediği tutum ve davranışların temelini oluşturur. Uyum süreci, karşılaşılan zorluklara uygun çözüm yollarının bulunmasıyla kişinin gelişimine katkı sağlarken, uygun olmayan çözüm yolları kullanılması uyum sorunlarına neden olmaktadır. Bireyselleşme sürecine bağlı olarak uyumun sağlanamadığı durumlarda bir çok psikolojik problem ortaya çıkabilir. Gelişim evrelerinin getirdiği doğal zorluklara aile ve yakın çevrenin olumsuz etkileri de katıldığında, ergende ruhsal uyum sorunlarının görülmesi kaçınılmazdır. Bu nedenle hemşirelerin, koruyucu ruh sağlığı çalışmalarında ergeni ele alması ve sorunlu ergenlere uygun yaklaşımları geliştirmesi, özellikle de aile ile ergen arasındaki iletişime yönelik yaklaşımda bulunması önemlidir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışmada, ailenin ergenler tarafından sağlıklı olarak algılanmasının uyum düzeyini azalttığı bulunmuştur. Ancak çalışma belli bir grubu kapsadığı için genellenemez. Sosyal uyum üzerindeki çalışmalar, ailenin çocuk üzerindeki ilk etkilerinin son derece önemli olduğunu kanıtlamıştır. Çocuğun aile üyeleri ile olan ilişkileri, diğer bireylere, nesnelere ve tüm yaşama karşı aldığı tavırlar, benimsediği tutum ve davranışların temelini oluşturur. Uyum süreci, karşılaşılan zorluklara uygun çözüm yollarının bulunmasıyla kişinin gelişimine katkı sağlarken, uygun olmayan çözüm yolları kullanılması uyum sorunlarına neden olmaktadır. Bireyselleşme sürecine bağlı olarak uyumun sağlanamadığı durumlarda bir çok psikolojik problem ortaya çıkabilir. Gelişim evrelerinin getirdiği doğal zorluklara aile ve yakın çevrenin olumsuz etkileri de katıldığında, ergende ruhsal uyum sorunlarının görülmesi kaçınılmazdır. Bu nedenle eğitim kurumlarında PDR uzmanlarının ve koruyucu ruh sağlığı çalışmalarının ergeni ele alması ve sorunlu ergenlere uygun yaklaşımları geliştirmesi, özellikle de aile ile ergen arasındaki iletişime yönelik yaklaşımda bulunması oldukça önemlidir.

DEMOGRAFİK BİLGİ FORMU

Değerli öğrenciler, Bu çalışma uyum düzeyi düşük olan ve olmayan 13-18 yaş aralığında olan öğrencilerin aile işlevselliğinin belirlenmesi amacıyla yapılmaktadır. Bu çalışmada gizlilik önemli olup, isim vermeniz gerekmemektedir. Araştırmanın güvenilirliği açısından sorulara doğru yanıtlar vermeniz, uyum düzeylerinin ve aile işlevselliğinin belirlenmesinde bize yardımcı olacaktır. Araştırmaya yaptığınız katkı için teşekkür ederiz.

Sınıfınız/şubeniz: .... /	Yaşınız:	Cinsiyetiniz : ( ) Kız ( ) Erkek
Okul başarı düzeyiniz	Kötü	( )
	zayıf	( )
	orta	( )
	iyi	( )
	pekiyi	( )

Devam

Anne-Babanızın yaşama durumu	Anne baba yaşıyor	( )
	Anne ölü	( )
	Baba ölü	( )
	Her ikisi ölü	( )
Annenizin eğitim durumu nedir?	Okuryazar değil	( )
	ilkokul	( )
	Ortaokul	( )
	İlse	( )
	Üniversite ve üzeri	( )
7.Babanızın eğitim durumu nedir?	Okuryazar değil	( )
	ilkokul	( )
	Ortaokul	( )
	İlse	( )
	Üniversite ve üzeri	( )
Annenizin mesleği nedir?	Ev hanımı	( )
	İşçi	( )
	memur	( )
	Serbest meslek	( )
	diğer	( )
Babanızın mesleği nedir?	çalışmıyor	( )
	İşçi	( )
	memur	( )
	Serbest meslek	( )
	diğer	( )
Büyüdüğünüz yer aşağıdakilerden hangisidir?	Köy-kasaba	( )
	Şehir	( )
	Büyükşehir	( )
	Yurtdışı	( )
En uzun süre yaşadığınız yer aşağıdakilerden hangisidir?	Köy-kasaba	( )
	Şehir	( )
	Büyükşehir	( )
	Yurtdışı	( )
Aile yapınız aşağıdakilerden hangisidir?	Çekirdek aile (anne,baba,çocuk)	( )
	Geniş aile (anne,baba,çocuk,babanne,dede,hala vs.)	( )
	Parçalanmış aile (anne, çocuk – baba,çocuk vb.)	( )
	Ailenizdeki çocuk sayısı nedir?(Siz dahil).....	( )
Ailenizin gelir durumu aşağıdakilerden hangisidir?	Düşük	( )
	Orta	( )
	Yüksek	( )

HACETTEPE KİŞİLİK ENVANTERİ (HKE)

AÇIKLAMA:

Envanter için EVET ya da HAYIR şeklinde cevaplandırabilecek sorular vardır. Bu sorular çeşitli durumlarda sizin genellikle ne düşündüğünüz, nasıl duygulandığınız ve ne şekilde davranışta bulunduğunuz ile ilgilidir. Her soruya cevaplandırırken önce sizin için cevabın Evet mi yoksa Hayır mı olduğunu kararlaştırınız, sonra da cevap kağıdında uygun yeri karalayarak işaretleyiniz.

Cevaplandırmanın nasıl yapacağını görmek için aşağıda iki örnek verilmiştir.

ÖRNEK

SORULAR	EVET	HAYIR
Geceleri sık sık rüya görür müsünüz?	( )	(X)
Arkadaşlarınızdan memnun musunuz?	(X)	( )

Eğer sık sık rüya görmüyorsanız HAYIR, arkadaşlarınızdan memnunsanız EVET cevabını, yukarıdaki örnekte olduğu gibi işaretlersiniz.

Açıklamanın tamamını okuduktan sonra cevaplandırmaya başlayınız. Envanter üzerine hiçbir şey yazmayınız, cevaplarınızı CEVAP KAĞIDI üzerine işaretleyiniz. Cevaplandırırken bir kişi olarak sadece kendi gerçek durumumuzu ifade ediniz. Bir soru üzerinde fazla zaman harcamayınız. İlk aklınıza gelen cevabı işaretleyiniz. Atlamadan soruların hepsini cevaplandırınız.

SORULAR

Sınıf/şube: .... /		Kız ( ) Erkek ( ) Yaş:	Tarihi:.... / .... / 2 0 . .	
SORULAR		EVET	HAYIR	
1	Başkaları sizinle tartışmaya kalkınca hemen rahatsız olur musunuz?	( )	( )	
2	Zıt görüşte olanlara rağmen planınızı genellikle uygulayabilir misiniz?	( )	( )	
3	Yaptıklarınıza üzüldüğünüz zamanlar çok oluyor mu?	( )	( )	
4	Bazı anlamsız düşünceler zihninizi meşgul edip sizi rahatsız eder mi?	( )	( )	
5	Bir şanssızlığa uğrayacağınızdan korkuyor musunuz?	( )	( )	
6	Oturduğunuz yerde duramaz hale geldiğiniz zamanlar olur mu?	( )	( )	
7	Sık sık önemsiz şeyleri kendinize dert ediniz misiniz?	( )	( )	
8	Diğer insanlarla tanışmakta zorluk çeker misiniz?	( )	( )	
9	Çözemediğiniz ve cesaretinizi kıran sorunlarınız ve sorumluluklarınız var mı?	( )	( )	
10	Bazen hiç kimsenin sizi iyi anlayamadığını düşündüğünüz olur mu?	( )	( )	
11	Arkadaşlarınızla dışarıda çok fazla zaman harcadığınız için ailenizin sizden şikâyet ettiği olur mu?	( )	( )	
12	Aile içinde kararlar alınırken sizin de fikrinizi alırlar mı?	( )	( )	
13	İnsanları birbirleri ile tanıştırmak size kolay gelir mi?	( )	( )	
14	Olabildiğinizce kalabalıktan uzak kalma eğiliminiz var mı?	( )	( )	

15	Arkadaşlarınız sosyal ilişkilerinizi istenilen düzeyde bulurlar mı?	( )	( )
16	Tanışmadığınız yeni birisine de dostça davranmak gerekir mi?	( )	( )
17	Yasalara uymayan davranışları için insanlar haklı görülebilir mi?	( )	( )
18	Başkalarına sır vermek size güç gelir mi?	( )	( )
19	Saygısız oluşlarından dolayı gençlerden öç almak istediğiniz zamanlar oluyor mu?	( )	( )
20	Çoğu zaman yanlış veya kötü bir şey yapacağınızdan kaygılanır mısınız?	( )	( )
21	Size kötü davrandıkları için öç almayı istediğiniz kişiler oldu mu?	( )	( )
22	Fikirlerinizi başkalarına kabul ettirmenin güç olduğu kanısında mısınız?	( )	( )
23	Çoğu zaman başkalarının aynı konuda ne karar verdiklerini öğrenme zorunluğu duyar mısınız?	( )	( )
24	Hoş olmadığı için sizi uzun zamandır üzen bir yaşantınız var mı?	( )	( )
25	Duygularınızı kontrol altında tutabiliyor musunuz?	( )	( )
26	Güç bir durumla karşılaşacağınızı düşününce heyecanlanır ve terler misiniz?	( )	( )
27	Görme gücünüzdeki bozukluklardan sık sık yakınır mısınız?	( )	( )
28	Aileniz bireyleri ile sık sık tartışmalarınız olur mu?	( )	( )
29	Beklentinizin üstünde dostluk gösteren insanlara karşı dikkatli olmaya çalışır mısınız?	( )	( )
30	Dikkatinizi bir konu üzerinde toplamada çok güçlük çeker misiniz?	( )	( )
31	Çoğu zaman tüm vücudunuzda bir kırıklık, halsizlik hisseder misiniz?	( )	( )
32	Aileniz, onlara karşı düşünceli davrandığınız kanısında mıdır?	( )	( )
33	Aileniz bireyleri genellikle birbirlerine karşı sakın davranırlar mı?	( )	( )
34	Birbiri ile şakalaşan kimseler arasında olmak ister misiniz?	( )	( )
35	Diğer insanlarla ilişki kurmada sizi yetenekli bulurlar mı?	( )	( )
36	Genellikle karşı cinsten birisi ile çalışmaktan hoşlanırsınız mı?	( )	( )
37	Sahibine haber vermeden bazı şeyleri ödünç almak doğru sayılabilir mi?	( )	( )
38	Kişinin toplumdaki adet ve geleneklere uyması sizce önemli midir?	( )	( )
39	Kendini beğenmiş oldukları için çevrenizdeki çoğu kişileri uyarmak zorunda kaldığınız oluyor mu?	( )	( )
40	Hakkınızda dedikodu yapacaklarından kuşkulanırsınız mı?	( )	( )
41	Zararsız yalanlar söyleyerek zor durumlardan kurtulmak size kolay gelir mi?	( )	( )
42	Arkadaşlarınız sizi, “eğriye eğri, doğruya doğru” diyen bir kişi olarak mı bilirler?	( )	( )
43	Çevrenizdeki kişiler önemli konularda sizin görüşünüzü de öğrenmek isterler mi?	( )	( )
44	Arkadaşlarınızın çoğu kadar siz de güçlü ve sağlıklı mısınız?	( )	( )
45	Çevrenizdeki kişilerden kolayca hastalık kapan bir yaradılıştasınız mı?	( )	( )
46	“Başaramadım” gibi bir duygudan rahatsız mısınız?	( )	( )
47	Sağlığınıza çok dikkat etmek ihtiyacında mısınız?	( )	( )

48	İçinde bulunduğunuz koşullardan dolayı sık sık sinirlendiğiniz olur mu?	( )	( )
49	Belli etmeseniz bile çevrenizdekilere sık sık darıldığınız olur mu?	( )	( )
50	Moralinizin bozulduğu ve bundan kurtulmanın çok zor olduğu zamanlar oluyor mu?	( )	( )
51	Çevrenizdeki kişilerin çoğu ile arkadaşlık etmek yerine yalnız olmayı tercih eder misiniz?	( )	( )
52	Tanıdıkların bulunmadığı bir çevrede sıkılganlık çeker misiniz?	( )	( )
53	Ailenizdeki kişilerin bazıları size karşı çok cimri davranıyor mu?	( )	( )
54	Ailenizin çoğu kez herşeye itaat etmenizi beklemeleri sizi kızdırır mı?	( )	( )
55	Mutlu olacağınız sayıda ve nitelikte arkadaşlarınız var mı?	( )	( )
56	Gürültülü eğlencelere katılmaktan hoşlanırsınız mı?	( )	( )
57	Sosyal etkinlikler sırasında başkalarını eğlendirmek size zor gelir mi?	( )	( )
58	İş ve sorumluluklardan kaçmak her zaman hatalı mıdır?	( )	( )
59	İnsan verdiği sözü her zaman yerine getirmeli midir?	( )	( )
60	Kapılarını açık bırakan kişilerin eşyalarının çalınmasını hakettikleri görüşüne katılır mısınız?	( )	( )
61	Karşıt cinsten birisi ile birlikte olunca genellikle onun cinsiyeti ile ilgili şeyler mi düşünürsünüz?	( )	( )
62	Bulduğunuz çevrede çok fazla konu-komşu dedikoduları yapılıyor mu?	( )	( )
63	İnsan ilişkilerinde utangaç bir kişi misiniz?	( )	( )
64	Kişileri birbirine tanıştırmak ve başkalarına tanıştırmak size kolay gelir mi?	( )	( )
65	Başkaları sizi yetenekli ve cesur bulur mu?	( )	( )
66	Alıngan bir kişi misiniz?	( )	( )
67	Fiziki görünüşünüzden dolayı duygusal bir hassasiyetiniz var mı?	( )	( )
68	Duygularınıza olan güveninizden dolayı görüşlerinizin esnek olduğu kanısında mısınız?	( )	( )
69	Sık sık kabızlıktan ve mide ağrılarından şikâyetiniz olur mu?	( )	( )
70	Ara sıra zihninizin ağır işlediğini hissedersiniz mi?	( )	( )
71	Başkalarının mutluluğunu kıskandığınız zamanlar oluyor mu?	( )	( )
72	Başarmayı arzu ettiğiniz şeyleri düşünmek, onları yapmaktan daha çok haz veriyor mu?	( )	( )
73	Size açık olan avantajlı durumlardan bazı kişilerin yararlanma çabasında oldukları kanısında mısınız?	( )	( )
74	İstekli olduğunuz toplantı veya etkinliklere katılmanız genellikle engellenir mi?	( )	( )
75	En az anlayış gördüğünüz yerin aileniz olduğunu düşündüğünüz oluyor mu?	( )	( )
74	Koşulsuz olarak her insana yardım eder misiniz?	( )	( )
77	Sönük geçmekte olan bir toplantıya öncülük edip canlandırmak size kolay gelir mi?	( )	( )
78	Çabuk arkadaş edinen bir kişi misiniz?	( )	( )
79	Ortaya çıkan fırsatlarda otobüse ücret ödemedi binmek bir şerefsizlik midir?	( )	( )
80	İşlerini düze çıkarmak için pek çok kişinin yalan söylediği kanısında mısınız?	( )	( )
81	Sosyal kurallardan oldukça bağımsız bir yaşantı içinde misiniz?	( )	( )
82	Çevrenizdeki çoğu kişilerin politik görüşleri sizinkine ters düşer mi?	( )	( )

83	Başkalarının saflığını kendi çıkarlarına kullanan kimseleri ayıplar mısınız?	( )	( )
84	Aileniz, sizin başarılı olduğunuz kanısında mıdır?	( )	( )
85	İstedığınız bir işe veya mesleğe girmenizin engellendiği oldu mu?	( )	( )
86	Önemli olmayan konular yüzünden sık sık eleştirildiğiniz olur mu?	( )	( )
87	Yaptığınız bir yanlış kabul etmek size zor gelir mi?	( )	( )
88	Ailenizin düşündüğü gibi olmama duygusu sizi rahatsız ediyor mu?	( )	( )
89	Belirli bir nedeni olmadan duygularınız kolayca neşeden üzüntüye, üzüntüden neşeye dönüşür mü?	( )	( )
90	Çevrenizdeki insanlara gerçeği kabul ettirmenin güç olduğu zamanlar olur mu?	( )	( )
91	Zihninizi dolduran türlü düşünceler uykunuzu kaçırır mı?	( )	( )
92	Genellikle sakin ve meseleleri soğukkanlı olarak ele alan bir kişi misiniz?	( )	( )
93	Zaman zaman aleyhinize çalışan insanların varlığından şüphelendiğiniz olur mu?	( )	( )
94	İnsanların içinde iken bile kendinizi yalnız hisseder misiniz?	( )	( )
95	Aileniz, yeterli düzeyde başarılı olduğunuz kanısında mıdır?	( )	( )
96	Akşamları eve dönüş sizi kaygılandırır mı?	( )	( )
97	Ailenizdeki kişilerden bazılarının yakınlık ve sevginize yeterince karşılık vermediği oluyor mu?	( )	( )
98	Yeni tanıştığınız bir kimse ile konuşmaktan çekinir misiniz?	( )	( )
99	Çevrenizdeki insanlar çoğu zaman sizi hayal kırıklığına uğrattırır mı?	( )	( )
100	Sizce geçinilmesi güç kişilere de nazik davranılmalı mıdır?	( )	( )
101	Davranışınızın çevredekilere aykırı düşmesi sizi rahatsız eder mi?	( )	( )
102	Söz dinlemeyip kendisini problemin içine atmakta ısrar eden kişiler cezalarını çekmeli midir?	( )	( )
103	Bazı konularda kendi kendinizle kavga içinde misiniz?	( )	( )
104	İnatçı kişilere biraz zor kullanmanın onları ikna etmede yararlı olacağı kanısında mısınız?	( )	( )
105	Başkalarının mutluluğunu kıskandığınız zamanlar oluyor mu?	( )	( )
106	Başkalarının sizden hoşlandığı duygusu içinde misiniz?	( )	( )
107	Yeteneğinizi küçümseyip başladığınız bazı işleri yarım bıraktığınız oluyor mu?	( )	( )
108	Kafesleri içinde olsa da vahşi hayvan görmekten heyecanlanır mısınız?	( )	( )
109	Sizi eleştirdikleri zaman sakin kalabiliyor musunuz?	( )	( )
110	Kendinizi sınırlı bir kişi olarak mı görürsünüz?	( )	( )
111	Üzüntülü veya heyecanlı olduğunuz zaman konuşmanızda kekemelik olur mu?	( )	( )
112	Sonradan pişman olacağınız çok şeyi yaptığınız oluyor mu?	( )	( )
113	Kaslarınızda bazen asabi hareketler veya tikler olur mu?	( )	( )

114	Belirli bir neden yokken kendinizi son derece neşeli veya üzüntülü hissettiğiniz zamanlar olur mu?	( )	( )
115	Yaşı sizden küçük olanların daha rahat bir yaşam sürdürdükleri kanısında mısınız?	( )	( )
116	Hoşlanmadıkları için ailenizin evde misafir etmek istemedikleri arkadaşlarınız var mı?	( )	( )
117	Ailenizle aranızdaki değer yargıları ve inanç farkları nedeniyle önemli sorunlarla karşılaştığınız oluyor mu?	( )	( )
118	Aileniz sizden çok fazla şeyler mi bekliyor?	( )	( )
119	Kız ve erkeklerin birlikte bulunduğu durumlarda kendinizi rahat hisseder misiniz?	( )	( )
120	İnsan ilişkilerinde utangaç bir kişi misiniz?	( )	( )
121	Çıkarlarını korumak için, pek doğru olmayan yollara sapanları ayıplar mısınız?	( )	( )
122	Bir şeyi bulan kişiye onu saklama hakkı verilmeli midir?	( )	( )
123	İnsanların inançlarında kusur etmeleri, bir diğerine bunu başkalarına yayma hakkı verir mi?	( )	( )
124	Yaptığınız şeylerin yanlış anlaşılacağı kaygısı içinde misiniz?	( )	( )
125	İnsanların koşulsuz olarak serbest davranmalarına izin verilse toplumun daha iyi olacağı kanısında mısınız?	( )	( )
126	İçinde bulunduğunuz koşullardan dolayı sık sık sinirlendiğiniz olur mu?	( )	( )
127	Arkadaşlarınız istemediğiniz bir davranışta bulunduğu zaman, çoğunlukla bunu, çekinmeden kendisine söyleyebilir misiniz?	( )	( )
128	Gerçek yeteneklerinizi gösterebildiğiniz kanısında mısınız?	( )	( )
129	Kendinize özgü bir plan yapmaktansa arkadaşlarınızın önerilerini uygulamak size daha kolay gelir mi?	( )	( )
130	Açlık hissi duymadan yemek yediğiniz zamanlar oluyor mu?	( )	( )
131	Akşama doğru ya da sabahları kendinizi çok yorgun hisseder misiniz?	( )	( )
132	Ne okuduğunuzun farkında olmadan bir süre okuyup sonra dikkatinizi topladığınız olur mu?	( )	( )
133	Çoğu zaman kendinizi yorgun ve halsiz hisseder misiniz?	( )	( )
134	Eleştirilmek sizi çok kırar mı?	( )	( )
135	Hoşlanmadığınız birisi ile karşılaşmamak için yolunuzu sık sık değiştirdiğiniz oluyor mu?	( )	( )
136	Cinsel konularda kendinizi rahat hisseder misiniz?	( )	( )
137	Başka bir aile veya grubun üyesi olmayı istediğiniz zamanlar olur mu?	( )	( )
138	Aile bireylerinin kişisel meselelerinizi bilmek istemelerinden şikâyetçi misiniz?	( )	( )
139	Aileniz karşı cinsten olan arkadaşlarınızı genellikle reddeder mi?	( )	( )
140	Bulduğunuz çevrede halk tarafından seilmeyen çok kişi var mı?	( )	( )
141	Topluluk içinde tanıştığınız insanlarla çabucak kaynaşabiliyor musunuz?	( )	( )
142	Uzlaşma kabul etmeyen kişilere nazik davranır mısınız?	( )	( )
143	Arkadaşlarınız sizi, eğriye eğri doğruya doğru diyen bir kişi olarak mı bilirler?	( )	( )

144	Saygısızlık gösterenlere aynı şekilde cevap verir misiniz?	( )	( )
145	Onlara aldirmamak yerine o almanın daha iyi olduğu kanısında mısınız?	( )	( )
146	Yasalara aykırı davranmadan yasanın bir açığından yararlanmada bir sakınca görür müsünüz?	( )	( )
147	Duyularınızı kontrol altında tutabiliyor musunuz?	( )	( )
148	Arkadaş edinmede zorluk çekiyor musunuz?	( )	( )
149	Doğru yargılarınızı bile, değerli bulmadıkları olur mu?	( )	( )
150	Cesaret verilmediğı zaman işlerinize devam etmek size zor gelir mi?	( )	( )
151	Heyecanlı olaylar sizi karamsarlıktan kurtarır mı?	( )	( )
152	İşler kötü gittiğı zaman çabuk heyecanlanan bir kişi misiniz?	( )	( )
153	Bazen içinizden insanlara küfretmek gelir mi?	( )	( )
154	Sık sık başınız ağrır mı?	( )	( )
155	Ayrıntılı konuşmadıkları için sık sık kişilerin sözlerini tekrarlatmak zorunda kalır mısınız?	( )	( )
156	Bazen sevdiğiniz kişiyi kırmaktan hoşlandığınız olur mu?	( )	( )
157	Sizden gelen bir neden yokken işlerinizin ters gittiğı zamanlar oluyor mu?	( )	( )
158	Evden kaçıp başka bir yere gitmeyi düşündüğünüz zamanlar oluyor mu?	( )	( )
159	Aileniz bireylerinin hepsini denk ölçüler içinde seviyor musunuz?	( )	( )
160	Evde sakin olmak için ya susmak ya da dışarı çıkmak zorunda olduğunuz zamanlar oluyor mu?	( )	( )
161	Taşıdığınız sorumlulukların ağırlığı sizi fazlaca hareketsiz hale getiriyor mu?	( )	( )
162	Neşeli arkadaşlar arasına katılınca üzüntülerinizi unutabiliyor musunuz?	( )	( )
163	Sıkışık durumlardan kurtulmak için gerçeğı söylemediğiniz zamanlar olur mu?	( )	( )
164	Bulunmuş olan bir eşyayı her zaman iade etmek gerekli midir?	( )	( )
165	Yaşamının bir döneminde her insanın bir şeyler çalmış olabileceğı görüşüne katılır mısınız?	( )	( )
166	Bazı insanların mal ve mülklerini tahrip etmeyi hak ettiklerini düşündüğünüz olur mu?	( )	( )
167	Size kötü davrandıkları için o almayı istediğiniz kişiler oldu mu?	( )	( )
168	Başkaları sizinle tartışmaya kalkınca hemen rahatsız olur musunuz?	( )	( )

ÖZET

Yukarıda da belirtildiği üzere Hacettepe kişilik envanteri, bireyin kişilik genel uyum düzeyini ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. Envanter, bireyin kişisel uyum ve sosyal uyum iki alt ölçeğinden ve bu ölçeklerin her biri dört alt ölçekten oluşmaktadır. Envanterle bireyin sekiz kişisel özelliği ölçülmektedir. Her bir ölçek 20 maddeden oluşmaktadır. Envanterde 168 madde vardır. 8 madde envanterin cevaplanmasındaki tutarlılığı ölçmek amacıyla konulan tekrarlı maddelerdir. Maddelerin cevap seçenekleri doğru-yanlış olarak iki seçeneklidir.

Ölçeğin değerlendirilmesi cevap anahtarına göre yapılmaktadır. Her bir madde 1 puanla değerlendirilmektedir. Puanın yüksekliği olumsuz, düşüklüğü ise olumlu durumu ifade etmektedir (Özgül, 1992).

CEVAP ANAHTARI (Tablo 3'ün aynısı)

	E	H		E	H		E	H		E	H		E	H		E	H							
KG	1		x	22		x	43	x		64	x		85		x	106	x		127	x		148		x
	2	x		23		x	44	x		65	x		86		x	107		x	128	x		149		x
													87		x	108		x	129		x	150		x
DK	3		x	24		x	45		x	66		x	88		x	109	x		130		x	151		x
	4		x	25	x		46		x	67		x	89		x	110		x	131		x	152		x
	5		x	26		x	47		x	68		x												
NE	6		x	27		x	48		x	69		x	90		x	111		x	132		x	153		x
	7		x	28		x	49		x	70		x	91		x	112		x	133		x	154		x
													92	x		113		x	134		x	155		x
PB	8		x	29		x	50		x	71		x	93		x	114		x	135		x	156		x
	9		x	30		x	51		x	72		x	94		x	115		x	136	x		157		x
	10		x	31		x	52		x	73		x												
AI	11		x	32	x		53		x	74		x	95	x		116		x	137		x	158		x
	12	x		33	x		54		x	75		x	96		x	117		x	138		x	159	x	
													97		x	118		x	139		x	160		x
SI	14		x	35	x		56	x		77	x		99		x	120		x	141	x		162	x	
	15	x		36	x		57		x	78	x													
SN	16	x		37		x	58	x		79	x		100	x		121	x		142	x		163		x
	17		x	38	x		59	x		80		x	101	x		122		x	143	x		164	x	
													102		x	123		x	144		x	165		x
AE	18		x	39		x	60		x	81		x	103		x	124		x	145		x	166		x
	19		x	40		x	61		x	82		x	104		x	125		x	146	x		167		x
	20		x	41		x	62		x	83	x													
G	21		x	42	x		63		x	84	x		105		x	126		x	147	x		168		x

Cevap anahtarına göre Envanterden elde edilen puanlar "ham puan"lardır. Ham puanlar bireyin ölçülen nitelikler yönünden durumunun ne olduğu hakkında açık bir anlam ifade etmez. Bireyin aldığı puan bir referans grubuna göre karşılaştırıldığı zaman bir anlam kazanır. HKE'ne ilişkin bireysel puanların yorumlanması için "yüzdeler normları" geliştirilmiştir. Buna göre, çeşitli norm gruplarına ilişkin yüzdeler puanların kritik ve önemli değerleri verilmiştir.

Bu amaçla yüzdeler puanların ortalamalarının ham puan karşılığı olan %50 (GU puanı karşılığı = 82) ve %75 (GU puanı karşılığı = 95) yüzdeler ile uyumsuzluk işareti olarak algılanan kritik bölgeyi oluşturan %25(GU puanı karşılığı = 70) yüzdeler verilmiştir. Aşağıda tabloda verilen (tablo 4'te verilen) HKE'nin çeşitli norm gruplarına uygulanmasından elde edilen yüzdeler normların ham puan karşılıkları verilmiştir.

Yüzdeler	KG	DK	NE	PB	AI	SI	SN	AE	KU	SU	GU
%75	12	11	12	12	13	13	13	12	43	52	95
%50	9	8	9	9	10	10	10	9	36	46	82
%25	6	5	6	6	7	7	7	6	30	40	70

HANİFE DERYA KALYENCİOĞLU tarafından yapılan bu çalışma, koruyucu ve tedavi edici ruh sağlığı uygulamalarına alınması gereken uyum düzeyi düşük öğrencilerin aile işlevi algıları ile ruhsal açıdan sağlıklı kabul edilebilen uyum düzeyi düşük olmayan öğrencilerin aile işlevi algılarını belirlemek amacıyla yapılmış karşılaştırmalı tanımlayıcı bir araştırmadır. Araştırmanın evrenini İstanbul ilindeki bir lise öğrencilerinin tamamı (N=385), örneklemini ise bu lisede öğrenim gören 275 öğrenci oluşturmuştur.

Verilerin toplanmasında, Demografik Bilgi Formu, Hacettepe Kişilik Envanteri (HKE) ve Aile Değerlendirme Ölçeği (ADÖ) kullanılmıştır. Hacettepe Kişilik Envanteri puan yüzdesi % 50 ve altında olan 44 öğrenci; uyum düzeyi düşük olarak, %51 ve üzerinde olan 231 öğrenci; uyum düzeyi düşük olmayan olarak nitelendirilmiştir.

Bireyin ergenlik döneminde yaşadığı kimlik bunalımını sağlıklı bir şekilde atlatarak, olumlu kişilik özellikleri geliştirmesinde en büyük görev aileye düşmektedir. Eğitimci ve sağlıkçıların görevi ise; aileyi sağlıklı özellikler geliştirme yönünden desteklemektir. Ayrıca ergende uyum sorunlarına neden olan diğer etkenleri de ortaya çıkararak ergene yaklaşımda bulunmak toplum ruh sağlığı hemşiresinin işlevlerinden biridir. Toplum sağlığının yükseltilebilmesi için bireyin ailesi ve çevresiyle bir bütün olarak ele alınması, sağlık sorunları incelenirken diğer aile bireylerinin ve çevrenin göz önünde bulundurulması zorunludur. Toplum ve aile olarak ergenlik döneminin varlığını kabul etmek ve özelliklerini iyi bilmek gerekir. Sonuç olarak; Sağlıklı birey, sağlıklı ve bütünlüğü ile işlevsel aileyi oluşturacak, sağlıklı aile sağlıklı toplumu oluşturacaktır.